

บทที่ 3

กฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองธุรกิจสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจากกระแสความใส่ใจในด้านสุขภาพรวมถึงได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการขยายตลาด โดยเฉพาะธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งยังเป็นธุรกิจที่อยู่ในความสนใจของประชาชนที่มีความต้องการเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว โดยเฉพาะกิจการสปาเพื่อสุขภาพและกิจการนวดเพื่อสุขภาพซึ่งในประเทศไทยมีการดำเนินธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพอยู่หลายแห่งทั่วประเทศและมีผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากสปาเพื่อสุขภาพนั้นสามารถช่วยให้ผ่อนคลายจากความเครียดได้ทั้งร่างกาย และจิตใจ พร้อมทั้งช่วยบำบัดสุขภาพที่ทรุดโทรมให้กลับคืนสู่สภาพที่สมบูรณ์ด้วยวิธีบำบัดโดยธรรมชาติได้¹

3.1 กฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองด้านสาธารณสุขในธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในต่างประเทศเมื่อเกิดการระบาด COVID-19

การประกอบธุรกิจสถานบริการเพื่อสุขภาพในปัจจุบันเป็นที่นิยมแพร่หลายไปในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งแต่ละประเทศจะมีกฎหมายภายในของประเทศตนเองออกมาเพื่อคอยควบคุมดูแล การดำเนินธุรกิจประเภทนี้เพื่อให้ผู้ที่มาใช้บริการได้รับความปลอดภัย และควบคุมให้สถานที่ให้บริการ เพื่อสุขภาพนี้มีมาตรฐาน ปลอดภัย และถูกต้องตามหลักการของการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ โดยในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจึงขอนำเสนอหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสุขอนามัยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์

¹ ภักดี กลั่นภักดี. (2560). *ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว, คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 16.

3.1.1 กฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายด้านสาธารณสุขของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่มีมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประชาชนมีความตื่นตัวในการรักษาสิทธิของตน สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ประกอบด้วยมลรัฐต่างๆ จำนวนกว่า 50 มลรัฐ แต่ละมลรัฐ มีระบอบการปกครองเป็นแบบสหพันธรัฐระบบการบริหารประเทศจึงแบ่งได้หลายระดับ โดยในแต่ละระดับจะมีหน่วยงานของรัฐบาลคอยดูแลเอาใจใส่ประชาชนในการกำกับดูแลเกี่ยวกับธุรกิจเพื่อสุขภาพนั้น มลรัฐแต่ละมลรัฐก็จะออกกฎหมายขึ้นมากำกับดูแลภายในของแต่ละมลรัฐเอง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละมลรัฐ

1) หลักการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพ (quality control) ในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

จากการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาพบว่าเป็นการยากที่จะระบุถึงกฎหมายเฉพาะที่ใช้ในการควบคุมการดำเนินธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพราะสหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายของรัฐบาลกลางที่ใช้ในการควบคุมกิจการดังกล่าว แต่ละมลรัฐจะมีกฎหมายหรือกฎระเบียบของตนเอง ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการของแต่ละมลรัฐ แต่ในหลาย ๆ มลรัฐ ก็ยังไม่มีกฎหมาย หรือกฎระเบียบที่ละเอียดและชัดเจนและก็ยังไม่มีหน่วยงานเฉพาะที่ควบคุมในเรื่องนี้

กฎหมายและกฎระเบียบในการดำเนินธุรกิจสปาในสหรัฐอเมริกานั้นขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละมลรัฐ ผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจเพื่อสุขภาพในสหรัฐอเมริกา จำเป็นต้องพิจารณากฎหมายและกฎระเบียบของมลรัฐที่ตั้งสถานทีนั้น ๆ เป็นการเฉพาะไป

การจัดตั้ง

พื้นที่ตั้งของธุรกิจการเปิดธุรกิจสปาในสหรัฐอเมริกาก็สามารถดำเนินการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้เฉพาะพื้นที่ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ผู้ที่จัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพลักษณะใบอนุญาตประกอบอาชีพจะขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจสปาที่ประสงค์จะดำเนินการ เช่น ธุรกิจสปาที่มีการบริการด้านการเสริมสวย จะต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพเสริมความงาม หรือหากมีการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าในการกำจัดขนก็จะต้องมีใบประกอบอาชีพเป็น electrolysis และในกรณีที่เป็น medical spa ก็จะต้องเป็นแพทย์ หรือบุคคลในวงการแพทย์ ที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ ด้วยจึงจะสามารถประกอบกิจการได้ โดยสถานที่ประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้การควบคุมโดยกฎระเบียบเรื่องความสะอาด และถูกอนามัยของ Health Department

2) หลักการในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ในแต่ละเมือง และแต่ละเขตในแต่ละมลรัฐของสหรัฐอเมริกาจะมีกฎระเบียบปลีกย่อยของตนเองแยกกันออกไปนอกเหนือไปจากกฎหมายหรือกฎระเบียบในส่วนของการประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เช่น

มลรัฐยูทาห์²

สำหรับมลรัฐยูทาห์ ได้มีกฎหมายปกครองของรัฐยูทาห์ R/52 การพาณิชย์การค้าคุ้มครองที่ผู้บริโภค (ประมวลกฎหมายปกครองของมลรัฐยูทาห์ ค.ศ. 1953) ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจสปา และการคุ้มครองผู้บริโภค คือ Utha Health Spa Service

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาอาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครองของมลรัฐยูทาห์³ ประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจสปาตามบทบัญญัติของมาตรา 63-64 เอ-3 และมาตรา 13-2-5 ประกาศประมวลกฎหมายยูทาห์ (ค.ศ. 1953) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อกำหนดการบริหารของพระราชบัญญัติสปาเพื่อสุขภาพแห่งยูทาห์ มาตรา 13-233-1 และกฎหมายประกอบประกาศของประมวลกฎหมายยูทาห์ (ค.ศ. 1953) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม “ต่อไปนี้เรียกว่า พระราชบัญญัติ” โดยข้อนี้กำหนดการจดทะเบียนและสัญญาสำหรับบริการสปาเพื่อสุขภาพ ซึ่งก่อนขายสัญญา สมาชิกผู้ประกอบการธุรกิจสปาจะต้องยื่นคำขอใบอนุญาตต่อเจ้าหน้าที่โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) คำขอใบอนุญาต⁴

(1) ชื่อ ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ของเจ้าของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ หมายเลขโทรศัพท์ ของสถานทำสปาเพื่อสุขภาพและชื่อของบุคคลผู้ติดต่อของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ

(2) เช็คหรือธนาณัติเป็นค่าธรรมเนียมคำขอที่ไม่คืนให้เป็นเงิน 100 ดอลลาร์

(3) โครงสร้างราคาปัจจุบันสำหรับบริการสมาชิก

(4) สำเนาของสัญญาที่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ ใช้อยู่ซึ่งจะมีภาษาที่กำหนดโดย พระราชบัญญัติ

(5) ต้นฉบับหรือสำเนาที่รับรองแล้วของพันธบัตรประกันเล็ดเตอร์ออฟเครดิตหรือบัตรเงินฝากในจำนวนเงินที่ต้องการหรือ(ถ้าใช้)ข้อมูลที่ระบุในคำขอโดยถือเป็นพื้นฐานเพื่อเรียกร้องขอการยกเว้นจากการจดทะเบียน

² ขจรฉัตร มารินทร์วิมล. (2548). *มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปาในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 88.

³ ประมวลกฎหมายปกครองของรัฐยูทาห์ พ.ศ.2496.

⁴ ภัคดี กลั่นภักดี. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 90.

(6) จำนวนสัญญาสมาชิกในสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพที่มีเงื่อนไขที่เหลือยังไม่หมดอายุ

(7) จำนวนสัญญาสมาชิกที่มีอยู่ที่ต้องการเงินคาวนค่าธรรมเนียมการลงทะเบียนค่าธรรมเนียม สมาชิกหรือการจ่ายเงินอื่นๆ แก่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ

(8) จำนวนการเป็นสมาชิกตลอดชีวิตที่มีอยู่

(9) ข้อมูลและเอกสารอื่น ๆ ตามที่ระบุในแบบคำขอ

2) คำบอกกล่าวเจตนาที่จะขายสมาชิกภาพ⁵

(1) สัญญาสมาชิกภาพแต่ละฉบับจะมีข้อกำหนดเป็นตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด (ในภาษาอังกฤษ) ซึ่งสามารถอ่านเนื้อหาสำคัญได้ดังนี้ “ในกรณีที่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพจะปิดตัวลง โดยผู้ขาย หรือ ผู้รับมอบหมายของผู้ขายในสัญญานี้จะไม่มีการจัดตั้งภายในรัศมีสิบ (10) ไมล์ จากที่ตั้งที่สมาชิกตั้งใจอุปถัมภ์ ให้ผู้ขายจะคืนเงินแก่สมาชิกในส่วนแบ่งตามอัตราส่วนค่าสมาชิก โดยถือตามเวลาการเป็นสมาชิกที่เหลืออยู่ที่ยังไม่ได้ใช้ตามสัญญา”

(2) สัญญาสมาชิกภาพจะระบุรายการอุปกรณ์หรือรายการบริการอะไรบางอย่างที่จัดทำให้โดยสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ ในวันที่ทำสัญญาสมาชิกภาพจะถูกลบทิ้งหรือเปลี่ยนโดยการพิจารณาโดยตรงของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ

(3) สัญญาสมาชิกภาพทั้งหมดที่ขายก่อนปิดสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพจะยอมให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิยกเลิกสามวันตามมาตรา 13-23-4 ของพระราชบัญญัติ หรือมาตรา 13-11-4 (m) ของพระราชบัญญัติการปฏิบัติการขายแก่ผู้บริโภคของมลรัฐยูทาห์

(4) มูลค่าเป็นดอลลาร์ของสัญญาสมาชิกภาพจะระบุอย่างชัดเจนบนหน้าของสัญญา

(5) ในกรณีใด ๆ จะไม่ขายสัญญาสมาชิกภาพที่จะให้ระยะเวลาสมาชิกภาพยาวนานกว่าสามสิบหกเดือน

(6) ผู้ซื้อสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพจะถือว่าผู้ขายเป็นฝ่ายหนึ่งของสัญญาสมาชิกภาพที่ยังไม่หมดอายุ และจะปฏิบัติตามสัญญาสมาชิกภาพทั้งหมดของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพที่ซื้อเข้ามาที่มีผู้ซื้ออยู่ในเวลาที่ซื้อ มาตามมาตรา 13-23-5 (2) ของพระราชบัญญัติในกรณีที่ขายสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพตามสภาพการณ์ ที่จะมีผลเมื่อปิดกิจการ และผู้ซื้อจะไม่ดำเนินกิจการสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพภายในระยะ 10 ไมล์นับจากที่นั้น ผู้ซื้อต้องแจ้งสมาชิกให้ทราบเรื่องการปิดกิจการนั้นเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 10 วัน นับจากวันที่ขายสมาชิกอาจยกเลิกสัญญาสมาชิกภาพที่ยังเหลืออยู่หรืออาจเลือกที่จะยังคงดำเนินสัญญาสมาชิกภาพให้ใช้ได้คำบอกกล่าวนี้จะทำเป็น

⁵ ภัคดี กลั่นภัคดี. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 91.

4) ห้องสำหรับให้บริการในสถานประกอบการจะต้องไม่มีประตูที่สามารถถูกปิดล็อก ประตูทางเข้าและประตูที่กั้นระหว่างนั่งรอ ห้องรับแขกกับห้องปฏิบัติการที่เหลื่อต้องเปิดไว้โดยไม่มีกรปิดล็อกตลอดเวลาทำงาน

5) สถานที่ปฏิบัติงานต้องมีป้ายบอก

6) สถานที่ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกฎหมายควบคุมอาคาร

7) สถานที่ให้บริการ ต้องเปิดให้บริการระหว่างเวลา 22.30 ถึง 07.00 นาฬิกา

8) ต้องมีสถานที่ให้อาบน้ำแต่งตัว ห้องน้ำ และตู้เก็บของที่เป็นส่วนตัวไว้สำหรับผู้มาใช้บริการ

9) สถานที่บริการต้องมีอ่างล้างมือของผู้ใช้บริการแยกต่างหากจากลูกจ้าง

10) สถานที่บริการและเครื่องมือเครื่องใช้จะต้องบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน และสะอาดอยู่เสมอ

11) ห้องต่าง ๆ ที่ผ่านการใช้งานทั้งห้องน้ำ ห้องนวด และอื่น ๆ จะต้องได้รับการทำความสะอาดทุกวัน

12) อ่างอาบน้ำต้องผ่านการทำความสะอาดหลังการใช้งานทุกครั้ง

13) ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูเตียง และอื่น ๆ ที่นำมาให้บริการนวดกับลูกค้า จะต้องเป็นผ้าที่สะอาดและยังไม่ได้ผ่านการนำไปใช้กับลูกค้าอื่น

14) โต๊ะนวดจะต้องมีผ้าหรือพลาสติกคลุมและต้องมีการเปลี่ยนหลังการใช้แต่ละครั้ง ห้ามใช้ที่รองนอนหนาเกิน 4 นิ้ว และกว้างเกิน 4 ฟุต

15) ห้ามการบริโภคน้ำหรือนำเครื่องดื่มมอมเมาหรือยาเสพติดเข้าไปในสถานประกอบการ และห้ามให้บริการแก่บุคคลที่มึนเมาหรือเสพยาเสพติด

3.1.2 กฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายด้านสาธารณสุขของสาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ใน Massage Establishment Act หรือ พระราชบัญญัติสถานประกอบการนวด โดยมีการบัญญัติถึงเนื้อหาของการจัดตั้งสถานประกอบการรวมถึงการขออนุญาตไว้ดังนี้

ก) หลักการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ⁷

1) นิยามของสถานประกอบการนวดใบอนุญาต และองค์ประกอบอื่นในการจัดตั้งสถานประกอบการ

⁷ มนต์ ครูฑูต. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง ศึกษาแนวทาง มาตรการ และข้อเสนอแนะทางกฎหมายเพื่อใช้กำกับธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในประเทศไทย. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. หน้า 155-156.

1.1) โฆษณา คือ การโฆษณาโดยการตีพิมพ์ประกาศป้ายต่าง ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์หรือการเขียนเป็นต้น

1.2) สถานประกอบการนวด คือ สถานที่ซึ่งใช้เป็นตัวแทน หรือเจตนาที่ใช้สำหรับข้อมูลหรือการรักษาบุคคล โดยวิธีการนวด การแต่งเล็บ การจัดกระดูก การใช้ไฟฟ้า การใช้ น้ำ หรือการอาบน้ำอื่น ๆ หรือการรักษาในลักษณะเดียวกันนี้

1.3) ใบอนุญาต คือ ใบอนุญาตที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้

1.4) ผู้ที่ได้รับอนุญาต คือ บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้

1.5) เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาต คือ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยรัฐมนตรี รวมถึงผู้ช่วยของเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตด้วย

1.6) การนวดหรือการรักษาพิเศษ คือ การนวดแต่งเล็บ การจัดกระดูก การใช้ ไฟ การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำมัน หรือการอาบน้ำ หรือการรักษาในลักษณะเดียวกันนี้

1.7) บุคคลจะดำเนินกิจการสถานประกอบการนวด โดยไม่ได้รับใบอนุญาตจาก เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตไม่ได้

1.8) ใบคำขอรับอนุญาตจะต้องนำเสนอต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต

1.9) ใบอนุญาตไม่สามารถต่ออายุได้ซึ่งหากต้องการต่ออายุต้องดำเนินการ เช่นเดียวกันกับการยื่นคำขอใบอนุญาตใหม่เช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะแจ้งยกเลิกสถานประกอบการ

2) ข้อบังคับ

2.1) คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับใบอนุญาต

2.1.1) อายุมากกว่า 21 ปี บริบูรณ์

2.1.2) บุคคลซึ่งทางเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตเห็นควรในการออกใบอนุญาต

2.1.3) สถานที่ที่จัดตั้งสถานประกอบการซึ่งเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตเห็นว่าเหมาะสมในการดำเนินกิจการ

2.1.4) สถานประกอบการที่มีการนวดหรือการรักษาซึ่งมีจุดประสงค์ในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ โดยบุคคลผู้ดำเนินการจะต้องมีใบอนุญาตในการประกอบการตามที่กฎหมายกำหนด

2.1.5) สถานประกอบการนวดมีคุณสมบัติที่พร้อมในการดำเนินการหรือมีแนวโน้มที่จะดำเนินการไปตามข้อกำหนดที่ออกตามพระราชบัญญัติ

ข) หลักการในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ⁸

1) ความปลอดภัย

1.1) ก่อนการออกใบอนุญาตดำเนินการนั้น เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจมีการร้องขอหลักประกันเพื่อความปลอดภัย โดยอาจเป็นการฝากเงินหรือการทำข้อผูกมัดใด ๆ

1.2) ในการทำสัญญาข้อผูกมัดใด ๆ นั้น เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจร้องขอผู้รับประกันอย่างน้อย 2 คนเข้าร่วมในสัญญาด้วย

1.3) จำนวนเงินฝากหรือข้อสัญญาผูกมัดภายใต้ข้อบังคับนี้จะต้องผูกพันต่อค่าปรับทั้งหมด หรือแต่บางส่วนตามแต่ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตในการเพิกถอนใบอนุญาต

1.4) บุคคลผู้เสียหายจากค่าปรับดังกล่าวอาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตชี้แจงถึงเหตุแห่งค่าปรับภายใน 7 วัน

1.5) บุคคลผู้เสียหายจากค่าปรับดังกล่าวมีสิทธิในการอุทธรณ์การปรับดังกล่าวต่อรัฐมนตรีได้ภายใน 14 วัน หลังจากได้รับชี้แจงเหตุแห่งค่าปรับแล้ว คำตัดสินของรัฐมนตรีถือเป็นสิ้นสุดและไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ทางศาลได้

2) การปฏิเสธการขอใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต

2.1) เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจปฏิเสธการขอใบอนุญาตและอาจเพิกถอนใบอนุญาตได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตต้องแจ้งเหตุแห่งการปฏิเสธ และการเพิกถอนใบอนุญาตให้กับผู้ที่ขออนุญาตภายใน 7 วัน โดยต้องทำเป็นหนังสือเพื่อแจ้งการปฏิเสธการขอใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาต และเหตุแห่งการปฏิเสธและการเพิกถอนนั้น รวมถึงสิทธิในการอุทธรณ์คำขอใบอนุญาตนั้นจากรัฐมนตรี

2.2) บุคคลผู้เสียหายจากดุลยพินิจที่ออกใบอนุญาตตามข้อกำหนดนี้จะต้องได้รับแจ้งเหตุแห่งดุลยพินิจ และมีสิทธิในการอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายใน 14 วันหลังจากได้รับแจ้งซึ่งคำตัดสินของรัฐมนตรีถือเป็นสิ้นสุดและไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ทางศาลได้อีก

2.3) ในกรณีที่ใบอนุญาตถูกเพิกถอนและผู้ถือใบอนุญาตไม่อุทธรณ์ หรือได้อุทธรณ์แล้วแต่คำอุทธรณ์นั้นตกไป ผู้ถือใบอนุญาตจะต้องคืนใบอนุญาตคืนให้กับเจ้าหน้าที่ที่ออกใบอนุญาต หากผู้ถือใบอนุญาตไม่ทำการจัดส่งใบอนุญาตคืนแล้ว จะมีความผิดตามกฎหมายและถูกปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

⁸ สันตพงศ์ พัฒน์สุพิชาติ. (2556). *การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อการดำเนินธุรกิจสถานบริการด้านสุขภาพสปา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 156-157.

3) อำนาจในการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการ

เจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตนั้น อาจเข้าทำการตรวจสอบสถานที่ที่เจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าสถานที่นั้นได้ถูกใช้เป็นสถานประกอบการเพื่อการนวดบำบัด รวมถึงตรวจสอบหนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่พบในสถานที่นั้น ๆ และยังสามารถนำหนังสือ เอกสารนั้นมาตรวจสอบเพิ่มได้

4) สภาพบังคับ

บุคคลที่กระทำการต่อไปนี้

4.1) ดำเนินกิจการสถานประกอบการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตดำเนินการ

4.2) การได้มาซึ่งใบอนุญาตนั้น ไม่ว่าจะ เป็นเพื่อตนเองหรือเพื่อคนอื่นก็ตาม เป็นการได้มาโดยให้ข้อมูลอันไม่เป็นความจริง

4.3) ปฏิเสธการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายในการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการ และขัดขวางเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

4.4) ประกาศตีพิมพ์หรือเป็นเหตุแห่งการประกาศ การตีพิมพ์โฆษณาที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการการนวดบำบัดที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้

บุคคลที่กระทำการดังกล่าวมาข้างต้นนี้ จะมีความผิดตามกฎหมายและถูกปรับเป็นจำนวนไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์และปรับเพิ่มเติมอีกไม่เกิน 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ หากมีการกระทำความผิดต่อหลังจากมีคำพิพากษาแล้ว

3.1.3 กฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายด้านสาธารณสุขของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ธุรกิจบริการสปาเริ่มแพร่หลายเข้ามาในสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อปี ค.ศ. 2000 โดยในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจบริการสปาได้ครองส่วนแบ่งทางการในตลาดธุรกิจประเภทบันเทิงของประเทศ (Entertainment) โดยเฉพาะในเมืองเศรษฐกิจสำคัญ ๆ จะมีการขยายตัวของฐานผู้บริโภค เป็นจำนวนมากในทุก ๆ ปี ธุรกิจบริการสปาในสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาจากผู้ประกอบการที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงจากต่างประเทศ โดยนำเอามาผสมผสานกับวัฒนธรรมของจีน เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะให้เป็นจุดเด่นของธุรกิจสปาของสาธารณรัฐประชาชนจีนในประเภทต่าง ๆ จนมีการพัฒนารูปแบบการให้บริการสปาจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเองและในส่วนของสาธารณรัฐประชาชนจีนเองก็มีผู้คนที่ให้ความสนใจที่จะใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

โดยเฉพาะตาม โรงแรมหรือแหล่งบันเทิงหรือต่างๆ ได้เปิดกิจการร้านสปาขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้มากขึ้น⁹

1) หลักการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ¹⁰

(1.1) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องติดต่อขอหนังสือแจ้งชื่อ เพื่อการตรวจสอบและขออนุมัติจากหน่วยงานบริหารอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ State Administration for Industry and Commerce (SAIC) ในระดับอำเภอหรือระดับสูงกว่าของเมืองกวางโจว

(1.2) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องยื่นหนังสือขอใบอนุญาตต่อ องค์กรที่รับผิดชอบ ด้านเศรษฐกิจการค้า 3 องค์กรคือ Foreign Investment Examine and Approve Department, The Planning Commission และ Guangdong Tourism Bureau ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะพิจารณาถ่วงดุลเบื้องต้นแล้ว ส่งต่อหน่วยงานรับผิดชอบในระดับที่สูงกว่าเพื่อขออนุมัติที่กระทรวงพาณิชย์และจะได้รับคำตอบภายใน 90 วัน

(1.3) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพด้านธุรกิจสปาต้องยื่นขอใบอนุญาต ด้านสุขอนามัยจากหน่วยงานสาธารณสุขและขอใบอนุญาตความปลอดภัยจากหน่วยงานความมั่นคงสาธารณะ (กรมตำรวจ) หลังจากได้รับการอนุญาตแล้วจึงดำเนินธุรกิจได้และสามารถนำไปอนุญาตดังกล่าว ไปจดทะเบียนที่หน่วยงานบริหารอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ State Administration for Industry and Commerce (SAIC) ณ สำนักงานที่ยื่นเพื่อทำใบอนุญาตประกอบการค้า

(1.4) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องไปจดทะเบียนที่สมาคมธุรกิจความงาม ณ สถานที่ที่ธุรกิจผู้ประกอบการตั้งอยู่หลังจากได้รับใบอนุญาตประกอบการนิติบุคคลแล้วจะต้องดำเนินการจดทะเบียนด้านภาษีภายใน 30 วัน ที่กรมภาษีอากร ทั้งนี้การเสียมูลค่าเพิ่ม ผู้เสียภาษีธรรมดาจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม 17% ส่วนภาษีประกอบการจะคิดตามยอดเงินของการประกอบการ โดยอัตราภาษีของธุรกิจสปา คือ 5% ภาษีรายได้นิติบุคคล 30% และภาษีรายได้ท้องถิ่น 3%

(1.5) การขอใบอนุญาตทำงาน Work (Permit) ผู้ประกอบการต้องยื่นขอใบอนุญาตเข้าแรงงานที่เป็นชาวต่างชาติจากกรมแรงงานจีน Labor (Bureau) เพื่อขอใบอนุญาตทำงานซึ่งต้องผ่านการอนุญาตจาก Public Security Bureau ด้วย หลังจากนั้นผู้ประกอบการต้องนำใบอนุญาตทำงาน

⁹ สันตพงศ์ พัฒน์สุพิชาติ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 8. หน้า 101.

¹⁰ ไพฑูรย์ หอมสุวรรณ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 103.

ไปยื่นต่อสำนักงานการต่างประเทศ (Guangdong Foreign Affairs Offices) เพื่อประสานงานกับ สถานทูตจีนให้ออกวีซ่าทำงาน ให้และเมื่อแรงงานเดินทางถึงสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว ผู้ประกอบการ จะต้องพาไปตรวจสุขภาพที่ Department of Human Quarantine ภายใน 30 วัน

2) หลักการในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ¹¹

กฎระเบียบบริหารที่ออกโดยกระทรวงความมั่นคงสาธารณะ (กระทรวงตำรวจ) กระทรวงประกันสังคม และแรงงานกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานบริหารพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม แห่งชาติเกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบสถานให้บริการนวดและสถานประกอบกิจการที่ ผิดกฎหมายได้กำหนดหลักการ ในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้

1) สถานประกอบการจะต้องมีความสว่างที่เหมาะสมห้ามติดตั้งระบบปรับความ สว่างของแสงไฟภายในสถานที่ให้บริการ

2) สำหรับห้องให้บริการจะต้องมีกระจกใสสามารถมองเห็นสภาพภายในได้ ชัดเจน ห้ามติดตั้งระบบลิฟต์กลอนประตูหรือห้องชุดที่มีสิ่งปิดกั้นมิดชิด

3) สถานประกอบการจะต้องมีระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบรักษาความ ปลอดภัย ให้แก่ ผู้รับบริการ

4) สถานประกอบการจะต้องปรากฏชื่อสัญลักษณ์ เครื่องหมายการค้า และการ บริการที่ถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน ห้ามมิให้มีลักษณะที่เป็นการบ่อน ทำลายวัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ชื่อหรือป้ายโฆษณาของสถานประกอบการห้าม ใช้คำว่า “บำบัดหรือรักษาสุขภาพ” “อบด้วยยาสมุนไพร” “นวดแผนจีน” “ห้องล้างเท้า” (คำว่า “ห้อง ล้างเท้า” ซึ่งนับว่าเป็นที่นิยมในสังคมจีน คือ การให้บริการล้างเท้าด้วยยาสมุนไพรซึ่งผู้ให้บริการ มักจะโฆษณาโอ้อวดว่าสามารถกระตุ้นพลังงานทางเพศได้ซึ่งเป็นการหลอกลวงผู้บริโภค)

5) สถานประกอบการจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัยและอุปกรณ์เครื่องใช้ ต่างๆ จะต้องมียระบบฆ่าเชื้อให้ได้มาตรฐานตาม “ระเบียบควบคุมสุขอนามัยของสถานบริการ สาธารณะ”

6) สถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเสริมความงามจะ ให้บริการนวดแผนโบราณไม่ได้ ยกเว้นกรณีให้บริการนวดตัว

7) สถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจนวดแผนโบราณจะให้ บุคคลภายนอกมาเป็นผู้ให้บริการแก่ลูกค้าไม่ได้และสถานประกอบการที่อยู่ภายในโรงแรมจะ ให้บริการนวดแก่ลูกค้าตามห้องพักของลูกค้าไม่ได้เช่นกัน

¹¹ ไพฑูรย์ หอมสุวรรณ. อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 6. หน้า 159 – 161.

3) ความรับผิดชอบตามกฎหมาย

สถานประกอบการที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือกฎหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถลงโทษตามสภาพความผิดได้ เช่น การเตือนปรับหยุดกิจการเพิกถอนใบอนุญาต

1) สถานประกอบการที่ให้บริการแก่ลูกค้าเกินกว่าวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต หากชักจูงหรือข่มขู่ให้ลูกค้าใช้บริการนอกเหนือวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตให้หน่วยงานพาณิชย์กรรม และอุตสาหกรรมลงโทษตามกฎหมายหรือหากกรณีมีพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยให้หน่วยงานความมั่นคงสาธารณะ (ตำรวจ) ดำเนินการลงโทษตามกฎหมายได้

2) สถานประกอบการที่ให้บริการทางเพศ หรือเป็นสถานที่มั่วสุม หรือเป็นสถานที่พักพิงของผู้กระทำความผิด ให้หน่วยงานความมั่นคงสาธารณะ (ตำรวจ) ทำการตรวจสอบอย่างเข้มงวด หากพบการกระทำความผิดให้เพิกถอนใบอนุญาต กรณีการกระทำความผิดทางอาญาด้วย ให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดและเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมาย

กล่าวโดยสรุปจากมาตรฐานด้านสาธารณสุขในการประกอบธุรกิจสปาในสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองประชาชนหรือผู้รับบริการเป็นอย่างมากโดยมีบทบัญญัติที่ชัดเจนในเรื่องของการเยียวยาความเสียหาย โดยกำหนดบทบัญญัติดังกล่าวตั้งแต่เริ่มการขออนุญาตประกอบธุรกิจโดยมีระเบียบและแบบแผนอย่างชัดเจนโดยให้ผู้ประกอบธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพวางทรัพย์เพื่อเป็นหลักประกันในการเยียวยาความเสียหาย ซึ่งทำให้ผู้รับบริการได้รับการเยียวยาความเสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบังคับใช้กฎหมายได้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้มากกว่าของสหรัฐอเมริกา

ทั้งนี้เนื่องจากสหรัฐอเมริกาประกอบไปด้วยมลรัฐจำนวนกว่า 50 มลรัฐ ซึ่งแต่ละมลรัฐมีระบอบการปกครองแบบสหพันธรัฐดังนั้นระบบการบริหารรวมไปถึงระบบการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละมลรัฐ โดยแต่ละมลรัฐจะออกกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลภายในของแต่ละมลรัฐ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละมลรัฐนั้น โดยผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจนวดเพื่อสุขภาพในสหรัฐอเมริกา จำเป็นต้องพิจารณากฎหมายและกฎระเบียบของแต่ละมลรัฐที่ตั้งสถานทีนั้น ๆ เป็นการเฉพาะไป โดยยังมีปัญหาเนื่องจากในเมืองและเขตเทศบาลต่าง ๆ ที่มีขนาดเล็กหรือผู้ที่มีผู้อาศัยจำนวนน้อยจะไม่มีกฎระเบียบในเรื่องการนวดหรือเปิดธุรกิจการนวดเลย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแตกต่างกับสาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีนที่การบังคับใช้มาตรฐานและกฎเกณฑ์ด้านสาธารณสุขเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

มาตรฐานทางกฎหมายที่เหมือนกันของทั้งสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความเหมือนกันโดยแต่ละประเทศมุ่งเน้นในเรื่องของการจดทะเบียนการเปิดสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพโดยมรกระบวนการและขั้นตอนในการขออนุญาตโดยมี

ระเบียบและแบบแผนที่กำหนดถึงคุณสมบัติและมาตรฐานของการประกอบกิจการ โดยกำหนดมาตรฐานบังคับซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามจะส่งผลกระทบต่อประกอบการธุรกิจซึ่งอาจนำไปถึงการเพิกถอนอนุญาตและหยุดดำเนินกิจการหากไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานกฎหมายของประเทศนั้น ๆ

3.2 กฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองด้านสาธารณสุขในธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายไทย

3.2.1 กฎเกณฑ์ด้านกฎหมายสารบัญญัติ

1) คุณสมบัติของผู้ประกอบการ¹²

ผู้ประกอบการที่สนใจจะลงทุนดำเนินธุรกิจสปาควรคำนึงถึงคุณสมบัติพื้นฐานของตนเองดังนี้

(1) มีความสนใจในเรื่องสุขภาพ ผู้ประกอบการควรมีพื้นฐานความรู้และความสนใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และขอใช้บริการเพื่อสุขภาพตามสถานบริการต่าง ๆ เช่น ศูนย์ออกกำลังกาย เป็นต้น

(2) มีใจรักในงานบริการ สปาเป็นธุรกิจประเภทให้บริการผู้ประกอบการควรมีความพร้อมและมีใจรักในการให้บริการมีความเป็นกันเองและอัธยาศัยดีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ซึ่งจะเป็จุดเริ่มต้นในการสร้างความประทับใจให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการอีก

(3) ทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม ทำเลที่เหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ Day Spa ควรอยู่ในย่านธุรกิจหรือย่านชุมชนที่มีคนทำงาน หรือชาวต่างชาติอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ย่านถนนสีลม สาทร สุขุมวิท เป็นต้น

(4) มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสปา ผู้ประกอบการควรมีความรู้และความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการให้บริการโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร การใช้การเก็บรักษา ตลอดจนการผสมสูตรสมุนไพรต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ลูกค้า

(5) มีเงินลงทุน การทำธุรกิจ Day Spa ต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง โดยเงินทุนหมุนเวียนส่วนใหญ่จะใช้ในการซื้อผลิตภัณฑ์สำหรับการให้บริการสำหรับการลงทุนในธุรกิจนี้ ผู้ประกอบการควรมีเงินลงทุนอย่างน้อย 3-5 ล้านบาท

¹² วัชรารักษ์ อักษรแหลม. (2547). *การศึกษาถึงกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อการให้บริการสปา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 49.

2) กฎเกณฑ์ในการดำเนินงานของสถานประกอบการธุรกิจสปา¹³

(1) กิจกรรมแรกเข้า สอบถามรายละเอียดของผู้รับบริการข้อมูลที่จำเป็นที่จะต้องทราบจากผู้รับบริการประกอบด้วย

การต้อนรับ (Greetings) โดยกล่าวต้อนรับ และมอบเครื่องดื่มและ/หรือผ้าเย็น สอบถามวัตถุประสงค์ของการรับบริการ (ประเภทการบริการที่อยากได้รับ) สอบถามเวลานัดหมายที่ต้องการขอรับบริการ สอบถามความต้องการกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำสถานประกอบการธุรกิจเปิดให้บริการ การสอบถามถึงประวัติทางการแพทย์เพื่อป้องกันการแพ้สาร หรือการนวดบางประเภท

(2) กิจกรรมระหว่างการให้บริการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนวด

การตรวจสอบความสะอาดเรียบร้อยของบริเวณที่ให้บริการ เตรียมอุปกรณ์สำหรับการนวดให้เหมาะสมตามแต่ละประเภท การเปลี่ยนเครื่องแต่งกายของผู้ขอรับบริการ การอธิบายถึงขั้นตอนและระยะเวลาในการนวดการสอบถามผู้ขอรับบริการถึงความเจ็บหรือปวดในระหว่างการนวด ผู้ขอรับบริการเปลี่ยนชุด กล่าวคำขอบคุณทำความสะอาดบริเวณให้บริการ

กิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่มหลังการให้บริการ ทำความสะอาดดูแลรักษาสถานที่ ทำความสะอาดอุปกรณ์และซักรีดเสื้อผ้า ตรวจสอบและบำรุงรักษาสถานที่เครื่องมืออุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพดี ประชุมทีมผู้ให้บริการเพื่อพัฒนาคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของผู้ขอรับบริการ

(3) กิจกรรมเมื่อออก

การกล่าวขอบคุณ โดยการสื่อสารให้ทราบทางวาจา สอบถามความต้องการในการนัดหมายครั้งต่อไป สอบถามความต้องการกิจกรรมที่อยากได้รับบริการอื่น ๆ เช่น การนวดประเภทอื่น โยคะ คำแนะนำด้านการบำรุงรักษาสุขภาพ

ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น สิ่งแวดล้อมและสถานที่ ความปลอดภัย เครื่องมืออุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร

ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุมเกี่ยวกับ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพโดยเฉพาะ คือพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 41 วรรค 1¹⁴ โดยตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมดูแลสถาน

¹³ ฌฎฐพร หยงบางไทร. (2559). *มาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมสถานประกอบการนวดแผนไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 18.

¹⁴พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559. มาตรา 41 วรรค 1 ผู้ใดใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า “สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” “กิจการสปา” “นวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม” หรือกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่ออกตามความใน (3) ของบทนิยามคำว่า “สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” ใน

ประกอบการเพื่อสุขภาพ ข้อปฏิบัติของผู้ประกอบการและบทลงโทษ¹⁵ ไว้เพื่อควบคุมดูแลกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้เป็นไปอย่างถูกต้องถูกวิธีและเพื่อความปลอดภัยของผู้มาใช้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น ๆ

3.2.2 กฎเกณฑ์ด้านกฎหมายวิธีสบัญญัติ

1) ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจ¹⁶

การจัดตั้งธุรกิจและการบริหารจัดการหากอยู่ในรูปของการระดมทุนเป็นหุ้นส่วนนิติบุคคล จดทะเบียนกิจการกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ ซึ่งวิธีการขอจดทะเบียนจะแตกต่างกันไปตามรูปแบบของธุรกิจที่ต้องการจัดตั้ง ได้แก่

กิจการเจ้าของคนเดียว

เจ้าของกิจการมีหน้าที่ต้องยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้เริ่มประกอบกิจการเจ้าของกิจการใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท และปรับต่อเนื่องอีกวันละไม่เกิน 100 บาท จนกว่าจะได้จดทะเบียนการจดทะเบียนพาณิชย์ต้องเสียค่าธรรมเนียม 50 บาท

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้ลงทุนเรียกว่า "หุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิด" ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจอย่างไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ก็ได้

2) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผู้ลงทุนเรียกว่า "หุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิด" ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจอย่างไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้ลงทุนแบ่งออกเป็น 2 จำพวกจำพวกที่ต้องรับผิดในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจอย่างไม่จำกัดจำนวนเรียกว่า "หุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิด" และอีกจำพวกหนึ่งซึ่งรับผิดในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่เกินจำนวนเงินที่ตกลงจะร่วมลงทุนด้วยเรียกว่า "หุ้นส่วนจำกัดจำกัดความรับผิด" ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 3 หรือคำอื่นใด ที่มีความหมายเช่นเดียวกัน ในประการที่อาจทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ โดยมีได้เป็นผู้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

¹⁵ ประวิช ราชกิจ. (2557). *การคุ้มครองภูมิปัญญาการนวดไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. หน้า 23.

ขั้นตอนการจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล และห้างหุ้นส่วนจำกัด¹⁷

1) ยื่นแบบขอจองชื่อห้างหุ้นส่วนเพื่อตรวจสอบไม่ให้ซ้ำกับห้างหุ้นส่วนบริษัทอื่น

2) กรอกรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อของห้างหุ้นส่วน กิจการที่จะทำสถานที่ตั้งห้างชื่อ ที่อยู่ อายุสัญญาฯ สิ่งที่น่ามาลงทุน ลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ชื่อจำกัดอำนาจหุ้น ส่วนผู้จัดการ(ถ้ามี) พร้อมกับ ประทับตราสำคัญของห้างในแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนจัดตั้ง และให้หุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียน (ปกติการยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล/ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจะต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน หุ้นส่วนบริษัท ในกรณีหุ้นส่วนผู้จัดการไม่ประสงค์จะไปลงลายมือชื่อต่อหน้านายทะเบียนก็สามารถ จะลงลายมือชื่อต่อหน้าสามัญหรือวิสามัญสมาชิกแห่งนิติบุคคลสถาน เพื่อเป็นการรับรองลายมือชื่อของตนได้ในอีกทางหนึ่ง) หรือหุ้นส่วนผู้จัดการจะมอบอำนาจให้ผู้อื่น ไปยื่นจดทะเบียนแทนก็ได้

3) เสียค่าธรรมเนียมโดยนับจำนวนผู้เป็นหุ้นส่วนกล่าวคือผู้เป็นหุ้นส่วนไม่เกิน 3 คน เสีย ค่าธรรมเนียม 1,000 บาท กรณีเกิน 3 คน จะเสียค่าธรรมเนียมหุ้นส่วนที่เกินเพิ่มอีกคนละ 200 บาท

4) เมื่อจดทะเบียนจัดตั้งแล้วจะได้รับหนังสือรับรองและใบสำคัญเป็นหลักฐานบริษัทจำกัด

ผู้ถือหุ้นจะรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจไม่เกินจำนวนเงินผู้ถือหุ้นแต่ละคน ตกลงจะร่วมลงทุน วิธีการจดทะเบียนของบริษัท มีดังนี้

1) ยื่นแบบขอจองชื่อบริษัทเพื่อตรวจสอบไม่ให้ซ้ำกับห้างหุ้นส่วนบริษัทอื่น

2) จัดทำหนังสือบริคณห์สนธิโดยกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อบริษัทจังหวัดที่ตั้งสำนักงาน แห่งใหญ่กิจการที่จะทำทุนจดทะเบียน จำนวนหุ้น มูลค่าหุ้นชื่อที่อยู่อายุอาชีพ จำนวนหุ้นที่จะลงทุน (ซึ่งต้องจองชื่อหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น) และลายมือชื่อของผู้เริ่มก่อตั้งบริษัททุกคนในแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ (หนังสือบริคณห์สนธิต้องผนึกอากาศ แสตมป์ 200 บาท) และให้ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนหนึ่งคนใดก็ได้เป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิด้วยตนเองหรือจะมอบอำนาจให้ผู้อื่น ไปยื่นจดทะเบียนแทนก็ได้การจดทะเบียน

¹⁷ รุจิรา จงแจ่ม. (2547). *การจดทะเบียนนิติบุคคล:ความเป็นไปได้จากมุมมองของข้าราชการกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. หน้า 57.

หนังสือบริคณห์สนธิต้องเสียค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุนกล่าวคือ ทุนจดทะเบียนแสนละ 50 บาท แต่ไม่ต่ำกว่า 500 บาท และสูงสุดไม่เกิน 25,000 บาท

3) จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด เมื่อผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มจัดตั้งจะต้องนัดผู้จองซื้อหุ้นเพื่อประชุมจัดตั้งบริษัทต่อจากนั้นคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมจัดตั้งบริษัทจะต้องเรียกเก็บเงินค่าหุ้นจากผู้จองซื้อหุ้น (คราวแรกให้เรียกเก็บค่าหุ้น ๆ ละ ไม่ต่ำกว่าร้อยละยี่สิบห้า) และกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อกระทำการแทนบริษัทที่ต้องจัดทำคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทยื่นจดทะเบียนภายใน 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่ประชุมจัดตั้งบริษัทการจดทะเบียนบริษัทที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุนกล่าวคือทุนจดทะเบียนแสนละ 500 บาท แต่ไม่ต่ำกว่า 5,000 บาท และสูงสุดไม่เกิน 250,000 บาท

4) ปกติกายื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและการยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ผู้เริ่มจัดตั้งและกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทที่ยื่นขอจดทะเบียนจะต้องลงลายมือชื่อใน คำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ในกรณีผู้เริ่มจัดตั้งหรือกรรมการผู้มีอำนาจการแทนบริษัทที่ขอจดทะเบียนไม่ประสงค์จะไปลงลายมือชื่อต่อหน้านายทะเบียน ก็สามารถลงลายมือชื่อต่อหน้าสามัญหรือวิสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภาเพื่อรับรองลายมือชื่อของตนเองได้ในอีกทางหนึ่ง

2) การขออนุญาตประกอบธุรกิจ¹⁸

สำหรับการประกอบธุรกิจสพามีขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้ การจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยทั่วไปธุรกิจบริการจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ แต่ถ้าขายสินค้าอื่นร่วมด้วยต้องจดทะเบียน โดยสามารถศึกษารายละเอียดขออนุญาตได้ที่ www.ismed.or.th หรือที่ www.thairegistration.com ขั้นตอนการดำเนินการในการจัดตั้งบริษัทจำกัด มี 2 ขั้นตอน คือ

(1) การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ

(2) การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด การขอมีเลข และบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี ยื่นขอได้ที่กรมสรรพากรเพื่อดำเนินการทางภาษีการจดทะเบียน และภาษีมูลค่าเพิ่มโดยศึกษาจาก www.rd.go.th

การยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำต้องยื่นขอจดทะเบียนกับกรมสรรพากร และยื่นขอใบประกอบโรคศิลปะกับกองการประกอบโรคศิลปะ

¹⁸ ญาดา วัลลา. (2561). *ปัญหาความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของผู้ใช้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ*. สารนิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 45.

การขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ¹⁹

การขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะยื่นขอได้ที่กระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้หากเป็นการขอเพื่อบำบัดวินิจฉัยโรค หรือฟื้นฟูสมรรถภาพ ตาม พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2542 ผู้ทำการขอต้องขนะทะเบียนและรับใบอนุญาต “สาขาการแพทย์แผนไทย หรือเวชกรรมโบราณ” จากคณะกรรมการวิชาชีพก่อน และต้องดำเนินการในสถานพยาบาลที่ได้รับใบอนุญาตแล้วเท่านั้น แต่หากเป็นการขอเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย ไม่ใช่เพื่อการรักษาโรค ผู้ที่ทำการขอไม่จำเป็นต้องขนะทะเบียนและรับใบอนุญาตผู้ประกอบโรคศิลปะ ผู้ประกอบการสามารถยื่นคำขอได้ที่กองการประกอบโรคศิลปะ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือในต่างจังหวัดยื่นที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

หลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอและในการพิจารณาอนุญาต²⁰

แนวทางการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การพิจารณาการขอรับใบอนุญาตฯ มีแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันผู้อนุญาตจึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนเสนอความเห็นให้ผู้อนุญาตพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้ เพื่อลดระยะเวลาการอนุญาตและเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ขอรับใบอนุญาตฯ โดยไม่ต้องเสียเวลาในการนัดตรวจสถานที่ซึ่งต้องใช้เวลาในการรอนานหลายเดือน ผู้อนุญาตจึงได้กำหนดแนวทาง การพิจารณาอนุญาต พิจารณาจากการตรวจมาตรฐานสถานประกอบการก่อนออกใบอนุญาต (ใช้แบบตรวจประเมินมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการ)

หลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตฯ²¹

1) เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตฯ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (สพส.1) ณ ศูนย์บริการธุรกิจสุขภาพ (one stop service) ชั้น 1 อาคารกรมสนับสนุนบริการสุขภาพหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารตามแบบตรวจสอบเอกสารคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (แบบฟอร์ม 1)

¹⁹ ญาคา วัลลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 18. หน้า 48.

²⁰ ญาคา วัลลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 18. หน้า 49.

²¹ ญาคา วัลลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 18. หน้า 51.

2) ตรวจสอบหลักฐานคุณสมบัติและการรับรองว่าไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบการผู้ให้บริการและผู้ดำเนินการแล้วแต่กรณี

3) ตรวจสอบเลขที่ตั้งของสถานประกอบการเวลาเปิด-ปิดบริการที่ชัดเจนถูกต้องตามประเภทของกิจการและผู้ให้บริการมีใบรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (สพส. 14)

4) กรณีเป็นกิจการสปา ต้องมีผู้ดำเนินการที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (สพส. 9)

5) เมื่อเอกสารหลักฐานตามแบบคำขอรับใบอนุญาตฯ ครบถ้วน เจ้าหน้าที่ออกใบรับคำขออนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (สพส. 2) ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต หากเอกสารและหลักฐานไม่ครบถ้วนผู้รับคำขอฯ ให้คำแนะนำแก่ผู้ขอรับใบอนุญาต เพื่อจัดเตรียมเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมให้ครบและนำมายื่นอีกครั้ง

6) เมื่อเอกสารครบถ้วน ผู้รับคำขอฯ จึงออกใบรับคำขอฯ ให้ผู้ขอรับใบอนุญาต และลงบันทึกการตรวจเอกสารครบในแบบตรวจสอบเอกสารคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ (แบบฟอร์ม 1)

7) ผู้รับคำขอฯ ณ ศูนย์บริการธุรกิจสุขภาพหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แจ้งแนวทางการตรวจประเมินมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตและให้คำแนะนำข้อควรปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

8) ผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายในการตรวจประเมินตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารคำขอตามแบบฟอร์ม 1 ในขั้นตอนนี้หากพบว่าต้องเพิ่มเติมเอกสารหรือปรับปรุงแก้ไข ต้องมีหนังสือแจ้งผู้ขอรับใบอนุญาตภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับคำขอฯ ถ้าผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ส่งเอกสารเพิ่มเติมหรือไม่แก้ไขภายใน 30 วัน ให้จำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

9) เมื่อตรวจสอบเอกสารหลักฐานครบถ้วน ผู้รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายลงชื่อและวันเดือนปีที่ตรวจรับเอกสารครบในแบบฟอร์ม 1 ซึ่งจะเป็วันเริ่มต้นนับหนึ่งในการบวนการพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตฯ

แนวทางในการพิจารณาอนุญาต²²

1) เมื่อผู้รับผิดชอบงาน ตรวจสอบเอกสารครบถ้วนถูกต้องตามแบบฟอร์ม 1 แล้วจะนัดหมายวัน เวลาที่จะเข้าตรวจสถานประกอบการ

2) เมื่อถึงวันตรวจ เจ้าหน้าที่ตรวจประเมินลักษณะและมาตรฐานของสถานประกอบการและบันทึกภาพถ่าย ในแต่ละมาตรฐาน หากไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

²² ขจรฉัตต์ มารินทร์วิมล. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 30.

เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำหรือแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไข (ซึ่งอาจกำหนด ระยะเวลาให้แก้ไข ภายในกรอบเวลาของกระบวนการพิจารณาอนุญาต) (กรอบเวลาอนุญาต 60 วัน)

3) ผู้ตรวจประเมินสรุปผลการตรวจ เสนอคณะกรรมการฯ ดังกล่าวข้างต้น พิจารณาให้ความเห็น

4) คณะกรรมการฯ พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะแก่ผู้อนุญาตเพื่อ พิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการฯ หากผู้อนุญาตเห็นชอบให้ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบ กิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เจ้าหน้าที่จะแจ้งผลการพิจารณาเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับ ใบอนุญาตฯ ทราบ เพื่อชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการฯ

5) กรณีที่คณะกรรมการฯ เห็นว่าไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลา 60 วัน อาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 30 วัน และมีหนังสือแจ้งเหตุผล ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบ ก่อนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

การแจ้งผลการพิจารณาและการชำระค่าธรรมเนียม²³

1) กรณีผู้อนุญาตมีคำสั่งอนุญาต

(1) เจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับใบอนุญาตฯ ทราบ และให้มาชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตมีอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและ การชำระค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

(2) เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตฯชำระค่าธรรมเนียม ผู้รับผิดชอบงานออกหลักฐาน การชำระค่าธรรมเนียม (สพส. 18) และนัดให้ผู้ขอรับใบฯ มารับใบอนุญาตฯภายใน 7 วัน

(3) เจ้าหน้าที่จัดทำใบอนุญาตและสำเนาใบอนุญาตประกอบกิจการสถาน ประกอบการเพื่อสุขภาพ (ตามแบบที่กำหนดท้ายกฎกระทรวงการอนุญาตประกอบกิจการสถาน ประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560) เสนอผู้อนุญาตลงนาม ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ชำระ ค่าธรรมเนียม พร้อมทั้งบันทึกทะเบียนประวัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพและลงข้อมูลสถิติใน สมุดทะเบียน เพื่อเป็นฐานข้อมูลของหน่วยงาน

(4) ผู้ขอรับใบอนุญาตติดต่อขอรับใบอนุญาตที่ศูนย์บริการธุรกิจสุขภาพ

(5) กรณีผู้ขอรับใบอนุญาตไม่มาชำระค่าธรรมเนียมเมื่อครบกำหนด 60 วัน ผู้รับผิดชอบงานเสนอความเห็นต่อผู้อนุญาต เพื่อจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

2) กรณีผู้อนุญาตมีคำสั่งไม่อนุญาต²⁴

²³ ขจรฉัตต์ มารินทร์วิมล. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 33.

²⁴ ขจรฉัตต์ มารินทร์วิมล. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 40.

(1) เจ้าหน้าที่แจ้งผลการพิจารณาเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบพร้อมทั้งเหตุผลและสิทธิอุทธรณ์ ภายใน 7 วัน ผู้ขอรับใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อปลัดกระทรวง ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งว่าไม่อนุญาต

(2) หากผู้ขอรับใบอนุญาตยื่นอุทธรณ์ ปลัดกระทรวงจะพิจารณาอุทธรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

(3) หากพิจารณาไม่แล้วเสร็จ จะมีหนังสือแจ้งผู้อุทธรณ์ทราบและขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

(4) คำวินิจฉัยของปลัดกระทรวงถือเป็นที่สุด²⁵

สคบ. เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานสำคัญที่มีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองปกป้องสิทธิของผู้บริโภคจากการใช้บริการด้านสุขภาพเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม ไม่ให้ถูกเอาเปรียบจากการให้บริการโดยผู้ประกอบการที่ไม่ซื่อสัตย์ ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิของการเป็นผู้บริโภค หากถูกละเมิดสิทธิก็ต้องรู้จักเรียกร้องสิทธิและทราบถึงช่องทางการร้องเรียน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยและได้รับการชดเชยจากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับสุขภาพร่างกายของผู้บริโภคเอง

ในทางกฎหมาย สคบ. มีอำนาจหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบการ พร้อมทั้งติดตามและสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบการ ซึ่งกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค และจัดให้มีการทดสอบ หรือพิสูจน์สินค้า หรือบริการใด ๆ ตามที่เห็นสมควร และจำเป็นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค และประสานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมส่งเสริม หรือกำหนดมาตรฐานของสินค้าหรือบริการนั้น ๆ

ผู้บริโภคท่านใดที่ต้องการใช้บริการด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นสปาเพื่อสุขภาพ นวดเพื่อสุขภาพ หรือนวดเพื่อเสริมสวย สคบ. ขอแนะนำว่า ควรสังเกตตราสัญลักษณ์ มาตรฐาน สบส. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ก่อนใช้บริการทุกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่า เป็นร้านที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข สำหรับผู้ประกอบการเองก็ควรมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และการใช้ผลิตภัณฑ์ หรือเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ

²⁵ ขจรฉัตต์ มารินทร์วิมล. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 2. หน้า 48.

ที่จะนำมาให้บริการแก่ลูกค้า ส่วนของตัวพนักงานก็ต้องมีความเชี่ยวชาญในงานและสเปา มีความรู้ทางกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ที่สำคัญก็ควรมีสภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีด้วย²⁶

หากผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากใช้บริการด้านสุขภาพ หรือไม่แน่ใจในความปลอดภัยของสถานบริการสุขภาพ สามารถแจ้งได้ที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) หรือโทรสายด่วน สคบ.1166

ขั้นตอนการร้องเรียน

1) ผู้ร้องเรียนกรอกรายละเอียด ในแบบบันทึกคำร้องเรียนพร้อมแนบเอกสาร (ลงชื่อรับรองสำเนาทุกฉบับ) มอบให้เจ้าหน้าที่

2) ผู้ร้องเรียนกรอกรายละเอียด ในแบบหนังสือมอบอำนาจ (มอบอำนาจให้ สคบ. ดำเนินการแทนผู้ร้อง) พร้อมติดอากรแสตมป์จำนวน 30 บาท

3) กรณีผู้บริโภคไม่สามารถร้องเรียนด้วยตนเองได้ ผู้มาร้องเรียนแทนจะต้องมีหนังสือรับรองมอบอำนาจจากผู้บริโภค (พร้อมติดอากรแสตมป์จำนวน 30 บาท) นำมายื่นต่อเจ้าหน้าที่ด้วย²⁷

4) ส่งจดหมายทางไปรษณีย์ มาที่ สคบ. โดยดาวน์โหลดแบบฟอร์มร้องเรียนจาก www.ocpb.go.th

5) เดินทางมาที่ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ สคบ. ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ชั้น 1 อาคารรัฐประศาสนภักดีถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

6) ส่วนภูมิภาค ร้องเรียนที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคประจำจังหวัด (สำนักงานจังหวัดทุกจังหวัด) ศูนย์ดำรงธรรม

7) ระบบร้องเรียน online ผ่าน www.ocpb.go.th หรือ consumer@ocpb.go.th

ขั้นตอนดำเนินการของ สคบ.²⁸

1) เจ้าหน้าที่รับเรื่องตรวจสอบเอกสารรวบรวมข้อเท็จจริง

การเจรจาไกล่เกลี่ยคู่กรณีหากคู่กรณีตกลงกันไม่ได้เจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงสรุปสำนวนเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อบรรจุเรื่องเข้าคณะกรรมการถ่วงดุล เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่

²⁶ รัชชัช สัตยสมบูรณ์. (2542). *กฎหมายสาธารณสุข*. นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. หน้า 134.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 136.

²⁸ กษิธิศ พรหมชนะ. (2552). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของสถานบริการ : ศึกษากรณีสถานบริการที่จำหน่ายเหล้า*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 32.

เชิญมาเจรจาไกล่เกลี่ยหรือเรียกมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่หรือให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเป็นหนังสือหากข้อเท็จจริงหรือเอกสารไม่ครบเจ้าหน้าที่จะแจ้งผู้ร้องให้ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหากผู้ร้องไม่ดำเนินการให้ยุติเรื่อง

2) เจรจาไกล่เกลี่ยคู่กรณี

การนัดเจรจาระหว่างผู้ร้องกับผู้ประกอบธุรกิจในชั้นเจ้าหน้าที่ 2 ครั้ง และชั้น คณะอนุกรรมการ 2 ครั้ง หากคู่กรณีตกลงกันได้ให้มิมติยุติเรื่อง หากคู่กรณีตกลงกันไม่ได้เจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง สรุปสำนวนเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อบรรจุเรื่องเข้าคณะอนุกรรมการกลั่นกรอง

3) คณะอนุกรรมการกลั่นกรองฯ พิจารณาให้ความเห็น

คณะอนุกรรมการเห็นควรยุติเรื่องหรือเห็นควรดำเนินคดีหรือเห็นควรสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแต่งตั้งคณะตรวจสอบข้อพิพาท หรือให้เจรจาไกล่เกลี่ยใหม่ เจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงบรรจุเข้าสู่วาระการประชุม คคป.

1) คคป. พิจารณาเพื่อมิมติ

2) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน แจ้งมติคคป. ให้ผู้ร้องทราบ

การคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบันนี้เป็นรูปแบบของการใช้มาตรการทางกฎหมายแต่ไม่อาจคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลากระบวนการผลิตสินค้าต่าง ๆ เริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีที่ซับซ้อนมาใช้ในกระบวนการอย่างแพร่หลาย ซึ่งทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถทราบได้เลยว่าสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่องหรือไม่ปลอดภัยในขณะที่ซื้อหรือไม่โดยความชำรุดบกพร่องหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้าเหล่านี้ อาจเกิดขึ้นจากวัตถุดิบที่ใช้ไม่ได้คุณภาพ หรือความบกพร่องในกระบวนการผลิต หรือวิทยาการในขณะที่ผลิตสินค้านั้นไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นจะเกิดขึ้น และกรณีที่ยังไม่ทราบว่าเกิดผลกระทบขึ้น นอกจากนี้การเพิ่มจำนวนการผลิตเพื่อประหยัดต้นทุนและการแข่งขันกันในเชิงธุรกิจมาก ทำให้ผู้ผลิตแข่งขันผลิตและบริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค แต่มีผู้ผลิตจำนวนไม่น้อยที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ประกอบกับการขยายตัวอย่างรวดเร็วของตลาดทำให้สินค้าหลากหลายชนิดกระจายไปยังผู้บริโภคอย่างรวดเร็ว ซึ่งในจำนวนนี้มีสินค้าที่ชำรุดบกพร่องและไม่ปลอดภัยอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก ผู้บริโภคจึงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบและไม่สามารถคุ้มครองตัวเองได้อีกทั้งการขาดนโยบายและแผนงานการคุ้มครองผู้บริโภคที่ชัดเจน การมีทัศนคติด้านลบต่อผู้ร้องเรียนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การขาดข้อมูลทักษะที่จำเป็นในการคุ้มครองผู้บริโภค และการขาดการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการอย่าง

ต่อเนื่องแล้ว ช่องทางและกระบวนการร้องเรียนยากแก่การเข้าถึงก็เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดสำหรับประชาชนในฐานะที่เป็นผู้บริโภคเช่นกัน

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นหน่วยงานหลักตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร แม้จะมีเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดทุกจังหวัดแต่อัตราการเข้าออกของเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมีค่อนข้างสูงทำให้ไม่มีผู้เชี่ยวชาญประจำจังหวัด หรือในปัจจุบันมีการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มเติม แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากเป็นภารกิจใหม่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่ทราบและเข้าใจถึงบทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ขาดความรู้ความเข้าใจและความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาและด้วยภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนอำนาจหลายภารกิจ อาจทำให้ไม่สามารถดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ อัตรากำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งหมดและงบประมาณก็ไม่สัมพันธ์กับจำนวนผู้บริโภคทั้งประเทศที่ต้องได้รับการคุ้มครองและเยียวยา จึงเป็นการยากที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะทำหน้าที่ในเชิงรุกได้ด้วยปริมาณเรื่องร้องเรียนและจำนวนคดีที่ต้องดำเนินการฟ้อง รวมถึงการบังคับคดีรอบงานเสริมที่สร้างขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค นั้นมีเป็นจำนวนมาก การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจึงยังคงเป็นไปในเชิงรับมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนจังหวัดหรือท้องถิ่นที่ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ขาดองค์กรวิชาการในการให้คำแนะนำปรึกษา เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจังหวัดมีสถานภาพที่ไม่มั่นคงเป็นปัญหาต่อการทำงานอย่างต่อเนื่อง

การระงับข้อพิพาทออนไลน์ (Online Dispute Resolution : ODR)²⁹ เป็นการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายออนไลน์หรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) เท่านั้น โดย UN มีการแบ่งกรณีข้อพิพาทเพื่อเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทออนไลน์ ดังนี้ (1) ต้องเป็นการซื้อขายข้ามประเทศ และ (2) ต้องเป็นการซื้อขายที่มีมูลค่าต่ำ (Low value) ซึ่งการระงับข้อพิพาทออนไลน์ เป็นกระบวนการที่นำมาใช้เนื่องจากมีความง่ายและรวดเร็ว

ทั้งนี้ ผู้ที่ดำเนินการระงับข้อพิพาทอาจเป็นองค์กรที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการซื้อขาย เช่น หน่วยงานของรัฐ บริษัทเอกชนที่ให้บริการระงับข้อพิพาท หรืออาจจะเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายโดยตรง ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การซื้อขายที่ไม่ใช่ทางออนไลน์หรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) จะไม่อยู่ในขอบเขตของการระงับข้อพิพาทออนไลน์ และปัจจุบันสถาบันอนุญาโตตุลาการอยู่ระหว่างดำเนินงานในระยะแรกเกี่ยวกับการกำหนดกรอบและขอบเขต

²⁹ วิภา อุนสรณ์เสนา. (2560). การระงับข้อพิพาททางออนไลน์สำหรับธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย: ศึกษาในสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. หน้า 29.

ของการให้บริการระดับข้อพิพาทออนไลน์ ซึ่งมีแนวทางว่า การระงับข้อพิพาทออนไลน์ที่สถาบันฯ กำลังดำเนินการจะครอบคลุมการซื้อขายทางออนไลน์หรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ทั้งในและต่างประเทศ

การระงับข้อพิพาทออนไลน์จะแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้³⁰

1) ให้คู่กรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างกัน ได้หารือหรือหาทางออกร่วมกัน โดยคู่กรณี ทั้ง 2 ฝ่าย ไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้ามาพบกันโดยตรง แต่จะเจรจาติดต่อผ่านทางออนไลน์ เช่น แชท (Chat) สไกป์ (Skype) เป็นต้น

2) เมื่อคู่กรณี ทั้ง 2 ฝ่าย ไม่สามารถตกลงกันได้ หน่วยงานจะตั้งคนกลางเข้ามาช่วย ประสานและประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

3) ถ้าคู่กรณียังไม่สามารถตกลงกันได้ บุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นคนกลางจะแนะนำให้ คู่กรณีทั้ง 2 ฝ่าย ปฏิบัติตามที่คนกลางแนะนำ โดยถือเป็นการสิ้นสุดคดีและไม่มี การส่งเรื่องต่อไป ชั้นศาลแต่อย่างใด ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 30 วันต่อกรณี (United Nations) ซึ่งคำชี้ขาด (Award) ของอนุญาโตตุลาการฝ่ายคู่กรณีสามารถที่ยื่นและร้องขอให้ศาลบังคับใช้คำชี้ขาดได้ เว้นแต่คำชี้ขาด (Award) ดังกล่าวจะมีข้อบกพร่องโดยกฎหมายตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่พอใจก็อาจจะเกิดการ Private Junction คือการสร้างกระทู้ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะในเว็บไซต์ เช่น เว็บไซต์พันทิป (www.pantip.com) เป็นต้น และจากการสอบถามการติดต่อประสานกับผู้ประกอบการที่อยู่ต่างประเทศ ทางสถาบันฯ จะไม่ สอบถามผ่านหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง แต่จะทำหน้าที่ประสานงานกับผู้ประกอบการโดยตรง และทุกกรณีจะดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ทั้งหมด ซึ่งหากไม่สามารถติดต่อได้หรือไม่แน่ใจว่า ข้อมูลดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ จะมีเจ้าหน้าที่เช็คข้อมูลจากเว็บไซต์ที่ผู้บริโภคซื้อสินค้า ซึ่งจะเห็นได้ ว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ มากมาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) หรืออินสตาแกรม (Instagram) และส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่ไม่ผ่านการจดทะเบียน โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงถือว่าการค้าที่มิชอบโดยกฎหมาย จึงทำให้ประเทศไทย พบปัญหาเกี่ยวกับซื้อขายและให้บริการในลักษณะธุรกิจออนไลน์ค่อนข้างสูง

ทั้งนี้หากผู้บริโภคซื้อสินค้าจากร้านค้าหรือเว็บไซต์ที่ไม่มีความน่าเชื่อถือผู้บริโภค ก็จะต้องยอมรับความเสี่ยงเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าและบริการที่ไม่เป็นธรรมซึ่งอาจเกิดขึ้นได้และเมื่อ เปรียบเทียบกับต่างประเทศพบว่า การทำธุรกิจหรือการซื้อขายออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่ ถูกต้องตามกฎหมาย มีข้อมูลและรายละเอียดของผู้ประกอบการครบถ้วน ส่งผลทำให้การติดต่อ ประสานงานกับผู้ประกอบการในต่างประเทศพบปัญหาค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม การระงับข้อ

³⁰ วิมา อนุสรณ์เสนา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 29. หน้า 32.

พิพาทออนไลน์หากพบกรณีที่ไม่สามารถติดต่อกับผู้ประกอบการได้ ก็สามารที่จะดำเนินการตามขั้นตอนได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าคู่กรณีอีกฝ่ายจะไม่มีการโต้ตอบ ให้ถือว่าอีกฝ่ายรับทราบโดยชอบธรรมแล้ว ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องกำหนดกรอบและแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งอาจจะนำแนวทางของการระงับข้อพิพาทออนไลน์มาปรับใช้กับการทำงานเดิมขององค์กร เพื่ออำนวยความสะดวกและก่อให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน หรือจะดำเนินงานตามกระบวนการระงับข้อพิพาทออนไลน์ ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายขององค์กรที่จะกำหนดกรอบในการทำงานต่อไป ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลในต่างประเทศ พบว่า EU และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่วนใหญ่จะดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการและการประนอมข้อพิพาท ในกรณีที่มีข้อพิพาทระดับนโยบาย หรือกรณีที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภคจำนวนมากเนื่องจากวิธีนี้จะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการค่อนข้างสูง

การดำเนินการเยียวยาและการระงับข้อพิพาทให้แก่ผู้บริโภคข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือมีปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน ดังนี้

ข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือและการเยียวยา ความเสียหายของผู้บริโภคข้ามแดน

1) กรณีเป็นผู้บริโภคชาวไทยที่มีสัญชาติไทยไปซื้อสินค้าหรือบริการในต่างประเทศการให้ความช่วยเหลือจะจำกัดเฉพาะกรณีที่เป็นผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศเท่านั้น โดยจะไม่รวมถึงผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย เช่น กรณีซื้อสินค้าออนไลน์ ในต่างประเทศ เป็นต้นเนื่องจากผู้บริโภคสามารถดำเนินการร้องเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตามขั้นตอนปกติอยู่แล้ว

2) กรณีผู้บริโภคเป็นชาวต่างชาติซื้อสินค้าหรือบริการในประเทศไทย ขอบเขตการให้ความช่วยเหลือจะแบ่งเป็น 2 กรณี คือ

(ก) กรณีที่ผู้บริโภคมีถิ่นพำนักถาวรในประเทศไทย จะดำเนินการตามขั้นตอนปกติ

(ข) กรณีที่ผู้บริโภคเดินทางกลับภูมิลำเนาในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะดำเนินการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการออนไลน์ (ODR)

3) การดำเนินการตามข้อ 1) และ 2) ศูนย์ปฏิบัติการเยียวยาผู้บริโภคข้ามแดนของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะทำหน้าที่เฉพาะการรับเรื่องร้องเรียน ประสานติดตาม และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้คำปรึกษาเบื้องต้นภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศ

มาตรการการระงับข้อพิพาทออนไลน์ (ODR) การรับเรื่องร้องเรียนและแนวทางความเป็นไปได้ในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้บริโภคชาวต่างชาติโดยการใช้ผู้เชี่ยวชาญของสถาบันอนุญาโตตุลาการกระทรวงยุติธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สถาบันอนุญาโตตุลาการสถาบันอนุญาโตตุลาการจัดตั้งขึ้น โดยหน่วยงานของภาครัฐตามพระราชบัญญัติเฉพาะ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ไม่ใช่ระดับกระทรวง/ทบวง/กรม ตามแบบปกติ สถาบันอนุญาโตตุลาการทำหน้าที่ให้บริการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการและการประนีประนอมข้อพิพาท หรือเรียกว่ากระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative dispute resolution : ADR) แทนการฟ้องร้องคดีต่อศาล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นที่รู้จักมานานแล้วโดยเฉพาะในต่างประเทศ และคนไทยจะรู้จักในชื่อสำนักงานอนุญาโตตุลาการสังกัดสำนักงานส่งเสริมตุลาการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมได้มีการปรับเปลี่ยนโดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดตั้งสถาบันอนุญาโตตุลาการภายใต้สำนักกระงับข้อพิพาท ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการดังนี้ (1) ทำหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการและการประนีประนอมข้อพิพาท (2) ทำหน้าที่พัฒนาระบบของสถาบันอนุญาโตตุลาการให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักเข้าใจ และได้รับการยอมรับภายในประเทศ ให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นหันมาใช้กระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการและการประนีประนอมข้อพิพาทแทนการฟ้องร้องคดีต่อศาล

ทั้งนี้วิธีการประนีประนอมข้อพิพาทหรือการไกล่เกลี่ย เป็นการระงับข้อพิพาทโดยให้โอกาสคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่าย มาเจรจาหรือพูดคุยเพื่อหาทางออก หรือข้อตกลงร่วมกัน โดยมีคนกลางซึ่งทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้กับบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งไม่ใช่การขึ้นน้ำหรือการกำหนดทางออกให้คู่กรณี ส่วนการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการคือกระบวนการพิจารณาคดีเช่นเดียวกับศาล แต่บุคคลที่ทำหน้าที่ในการตัดสิน หรือมีคำชี้ขาด (Award) ในคดีนั้น จะถูกเลือกขึ้นมาแล้วแต่ความพอใจของคู่กรณีพิพาทจะตกลงร่วมกัน ทั้งนี้ การส่งเอกสาร การสืบพยาน การกำหนดสถานที่จะเป็นไปตามกระบวนการของอนุญาโตตุลาการ โดยทุกคนนี้เป็นผู้กำหนดร่วมกัน และกระบวนการสุดท้ายอนุญาโตตุลาการจะเป็นผู้ชี้ขาดว่าใครจะต้องรับผิดชอบหรือจะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง ซึ่งการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการเกิดได้ 2 วิธี คือ

1) เกิดขึ้นในระหว่างที่ยังไม่มีข้อพิพาทต่อกัน ซึ่งคู่กรณีได้ตกลงหรือทำสัญญาไว้ล่วงหน้าว่า หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจะระงับข้อพิพาท โดยวิธีอนุญาโตตุลาการและ

2) เกิดขึ้นหลังจากที่คู่กรณีมีข้อพิพาทระหว่างกัน ซึ่งคู่กรณีไม่มีการตกลงหรือทำสัญญาไว้ก่อนหน้า แต่หลังจากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นคู่กรณีตกลงว่าจะระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการซึ่งกระบวนการอนุญาโตตุลาการจะมีกฎและข้อบังคับ โดยจะมีผลบังคับกับผู้ที่มาใช้บริการเท่านั้น ทั้งนี้ผู้มาใช้บริการสามารถเลือกกฎ ข้อบังคับหรือกฎระเบียบของกระบวนการ

อนุญาโตตุลาการในต่างประเทศหรือหน่วยงานใดก็ได้ ตามที่คู่กรณีพิพาทจะตกลงกันได้ โดยกระบวนการรับฟังความคิดเห็น หรือข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐาน (Hearing) คู่กรณีสามารถตกลงร่วมกันเพื่อจะเลือก หรือกำหนดสถานที่โดยอาจจะเป็นภายในประเทศหรือต่างประเทศก็ได้ และเมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นเรียบร้อยแล้ว อนุญาโตตุลาการจะพิจารณาและมีคำชี้ขาด (Award) เพื่อระงับข้อพิพาท ซึ่งคำชี้ขาดจากกระบวนการอนุญาโตตุลาการสามารถที่จะยื่นและร้องขอให้ประเทศดำเนินการกับคู่กรณีตามคำชี้ขาดนั้นได้

การดำเนินงานของสถาบันอนุญาโตตุลาการปัจจุบันสถาบันฯ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ดังนี้ (1) กระบวนการอนุญาโตตุลาการอยู่ในการจัดส่ง กฎกติกากลับและข้อบังคับ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาและเห็นชอบ และ (2) การประนอมข้อพิพาทซึ่งปัจจุบันสถาบันอนุญาโตตุลาการได้ประกาศให้บุคคลทั่วไปเข้ามาใช้บริการพร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ ขั้นตอนการดำเนินการและขั้นตอนการพิจารณาต่าง ๆ แล้วนอกจากนี้ สถาบันฯ ยังมีการจัดอบรมคนกลางหรือผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว จำนวน 25 คนตามหลักสูตรการประนอมข้อพิพาทของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งปัจจุบันสถาบันฯ ยังไม่มีผู้เข้ามาใช้บริการการประนอมข้อพิพาทแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม สถาบันฯ ก็จะมีการจัดอบรมคนกลางหรือผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ³¹

การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคควรมีการออกนโยบายเพื่อลดขั้นตอนในการดำเนินการช่วยเหลือผู้บริโภคที่ยุ่งยากและซับซ้อนให้ง่ายขึ้น ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีการนำระบบเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนำมาใช้แต่เป็นในรูปแบบของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย หรือ ประนีประนอมข้อพิพาทหรือ คณะอนุกรรมการซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย หรือ ประนีประนอมข้อพิพาทโดยใช้ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าด้วยหลักเกณฑ์การไกล่เกลี่ย หรือ ประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค พ.ศ. 2559 ซึ่งมีขั้นตอนกำหนดรูปแบบและแนวทางในการไกล่เกลี่ย หรือ ประนีประนอมข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ย ดำเนินการให้คู่กรณีมาพบกันเพื่อตกลงยินยอมผ่อนผันให้แก่กัน โดยเปิดโอกาสให้คู่กรณีเสนอข้อผ่อนผันให้แก่กัน หรือผู้ไกล่เกลี่ยอาจเสนอทางเลือกในการผ่อนผันให้แก่คู่กรณีพิจารณาดตกลงยอมยุติข้อพิพาทนั้น ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความหรือบันทึกข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง ย่อมทำให้ข้อเรียกร้องเดิมของคู่กรณีได้ระงับสิ้นไป และทำให้คู่กรณีได้สิทธิตามสัญญาประนีประนอมยอมความหรือบันทึกข้อตกลง ซึ่งข้อจำกัดในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคยังมีขั้นตอนที่ยุ่งยากต้องให้คู่กรณีมาเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่

³¹ สุขุม สุภนิตย์. (2540). *องค์กรเอกชนเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 54.

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้นแนวทางเดิมจึงไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วขึ้น รวมถึงอาจจะมีการให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกนโยบายเพื่อช่วยเหลือเบื้องต้นได้ เช่น การให้การคุ้มครองชั่วคราว เป็นต้น รวมถึงรัฐควรให้การสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะเป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับผู้บริโภค หน่วยงานควรปรับปรุงกฎหมาย หรือมาตรการที่ใช้อยู่ให้ทันทั่วถึงและเหมาะสมกับสภาพปัญหา ควรลดขั้นตอนในการดำเนินการออกมาตรการที่ชัดเจน ในการช่วยเหลือผู้บริโภคในกรณีเร่งด่วน รวมถึงการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริโภคเข้ามาร้องขอความช่วยเหลือได้โดยตรงกับหน่วยงานและได้รับความช่วยเหลือได้เร็วขึ้น การระงับข้อพิพาทให้แก่ผู้บริโภคในประเทศไทยควรมีบุคคลหรือคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถในประเด็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นรวมทั้งต้องมีจิตวิทยา และมีความเป็นกลางในการทำหน้าที่เจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อให้การระงับข้อพิพาทสัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาในเรื่องของการดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้บริโภคควบคู่กันไปด้วยว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเนื่องจากหากมีการตกลงเยียวยาที่เหมาะสม ย่อมทำให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นของคู่กรณีระงับลงได้โดยง่าย

กรณีดังกล่าวจึงควรมีการระงับข้อพิพาทออนไลน์ (Online Dispute Resolution : ODR) เป็นการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายออนไลน์หรือการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ซึ่งการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทออนไลน์จะทำให้ลดขั้นตอนในการดำเนินงานทำให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคประหยัดค่าใช้จ่ายและไม่เสียเวลาในการเดินทางมาพบคู่กรณีและทำการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อความรวดเร็ว ในการช่วยเหลือเยียวยาการร้องเรียนผ่านอีเมลหรือการเจรจาไกล่เกลี่ย เช่น ระบบเจรจาไกล่เกลี่ยทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือการระงับข้อพิพาทออนไลน์ (ODR) ซึ่งคู่กรณีที่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเจรจากันผ่านสื่อออนไลน์ ด้วยระบบดิจิทัลในการเจรจาระหว่างประเทศแล้วบันทึกผลการสนทนาไว้เป็นหลักฐาน เมื่อคู่กรณีพอใจในข้อตกลงเจ้าหน้าที่ทำบันทึกแล้วส่งไปยังคู่กรณีให้รับทราบแล้วเซ็นยืนยันยอมไว้เป็นพยานหลักฐานในการยุติการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางออนไลน์

3.2.3 มาตรฐานในการประกอบธุรกิจสปาของประเทศ

1) มาตรฐานความสมัครใจ³²

สมาคมไทยสปาแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2009 ด้วยความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการนวดแผนไทยและสปาในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและกระทรวงสาธารณสุข แห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้มีอาชีพนวดไทย ผู้ประกอบธุรกิจสปา และบุคคลทั่วไปที่สนใจการนวดไทยและสปาไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีโดยสมาคมฯ ได้จัดทะเบียนในลักษณะหน่วยงานภาคธุรกิจ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานขององค์กรมิได้เพื่อแสวงหากำไร

ปัจจุบันสมาคมฯ ทำงานร่วมกับสถานประกอบการนวดแผนไทยมากกว่า 100 แห่งในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและมีการจัดประชุมตามภูมิภาคต่าง ๆ เป็นประจำ โดยรูปแบบการประชุมจะเน้นในลักษณะเป็นกันเองฉันท์เพื่อน มีการเยี่ยมชมร้านของสมาชิกและให้คำปรึกษานอกจากนี้มีการจัดสัมมนาด้านการจัดการธุรกิจสปาและการตลาดมีกิจกรรมสาธิตการนวดแผนไทยในงานต่าง ๆ เช่นงานเทศกาลไทย ณ เมือง Bad Homburg ตลอดจนมีการติดต่อประสานงานและร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศไทย เช่น กระทรวงแรงงาน แห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กระทรวงสาธารณสุขแห่งประเทศไทย สถานทูตไทยและสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศของประเทศไทย ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น

2) มาตรฐานบังคับ³³

ในเรื่องของการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเทศไทยมีพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดหลักการเอาไว้ให้ผู้ที่ประสงค์จะประกอบกิจการเพื่อสุขภาพนั้นจะต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบกิจการเสียก่อนจึงจะเริ่มประกอบกิจการได้และในการเป็นผู้ดำเนินกิจการหรือผู้ให้บริการนั้นจะต้องได้รับใบอนุญาต หรือต้องมีการขึ้นทะเบียนก่อนเช่นกัน จึงจะเป็นผู้ดำเนินการหรือผู้บริการได้

การควบคุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นสำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพหากอยู่ในอาคารเดียวกันกับการประกอบกิจการอื่นต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่ให้ชัดเจน และกิจการอื่นนั้นต้องไม่ใช่สถานบริการที่เป็นสถานอาบนวดหรืออบตัว พื้นที่ภายในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องไม่มีช่องทางให้ผู้ให้บริการหรือผู้รับบริการไปมาหาสู่กัน กรณีสถาน

³² ญัตติพร หອງบางไทร. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 13. หน้า 104.

³³ ญัตติพร หອງบางไทร. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 13. หน้า 90.

ประกอบกิจการเพื่อสุขภาพมีการให้บริการหลายประเภทอยู่ในอาคารเดียวกัน ต้องมีการแบ่งส่วน การให้บริการอย่างชัดเจน ต้องจัดให้มีห้องอาบน้ำ ห้องสวม ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เหมาะสม

มาตรฐานด้านความปลอดภัยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้น ใ้มีป้ายหรือข้อความเพื่อแสดงหรือเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจากบริเวณที่มีความเสี่ยงทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือทุกชนิดอย่างถูกสุขลักษณะผู้ให้บริการต้องใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งรวมไปถึงมีระบบการเก็บและป้องกันการติดเชื้อจากมูลฝอยสะสม มีระบบส่งสัญญาณเตือนไฟไหม้และอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ในตำแหน่งที่เห็นชัดเจน

มาตรฐานด้านการให้บริการต้องแสดงรายการให้บริการและอัตราค่าบริการไว้ในที่เปิดเผย ต้องไม่จัดให้มีบริการอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการในสถานประกอบการ ต้องกำหนดให้มีเครื่องแบบสำหรับผู้ให้บริการมีป้ายชื่อติดที่หน้าอก มีการกำหนดเวลาเปิดปิดโดยสามารถเริ่มทำงานได้ตั้งแต่เวลา 06.00 - 24.00 นาฬิกาและต้องจัดให้มีการทำทะเบียนประวัติผู้มาใช้ บริการด้วย

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเสียก่อนจึง จะสามารถดำเนินกิจการได้ซึ่งกฎกระทรวงการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ยื่น ณ ที่ที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ นั้นตั้งอยู่คือในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขใน จังหวัดอื่นให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้โดยผู้ที่จดทะเบียนนั้นจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก) คุณสมบัติ

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(2) ได้รับวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการ

รับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ข) ลักษณะต้องห้าม

(1) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(2) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหรือ ความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก่อนวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

(3) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรังหรือ ดิทยาเสพติดให้โทษ”

ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเพื่อสุขภาพนั้นเมื่อได้รับการอนุญาตให้ประกอบ กิจการประเภทใดก็ต้องประกอบกิจการให้ตรงตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มาใช้ บริการได้รับบริการที่ถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้ใช้บริการว่าต้องการรับบริการแบบไหน และ สถานประกอบกิจการนั้นให้บริการแบบนั้นหรือไม่ หากผู้ที่ได้รับอนุญาตไม่ประกอบกิจการให้ตรง ตามใบอนุญาตก็ถือว่า กิจการนั้นไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบกิจการนั่นเอง

กฎหมายของประเทศไทย มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดความปลอดภัยของ สถานบริการเพื่อสุขภาพ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมี อุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้มีป้าย หรือข้อความเพื่อแสดงหรือเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจาก บริเวณที่มีความเสี่ยง ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือทุกชนิดอย่างถูกสุขลักษณะ ผู้ให้บริการต้อง ใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้ง มีระบบการเก็บและป้องกันการติดเชื้อจากมูลฝอยสะสม มีระบบ สัญญาณเตือนไฟไหม้และอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ตำแหน่งหนึ่งที่เห็นชัดเจน

การวางหลักประกัน ความเสียหายกรณีของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ บริการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนี้ประเทศไทย ไม่มีการออกกฎหมาย หรือข้อกำหนดใด ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องดำเนินการวางหลักประกันความ เสียหายไว้หากผู้มาใช้บริการได้รับความเสียหายขึ้นผู้ประกอบการต้องฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน จากผู้ประกอบการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเอง ทำให้เกิดความล่าช้ากว่า ที่จะได้รับเยียวยา ความเสียหาย

3.2.4 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองด้านสาธารณสุขในประเทศไทย

1) มาตรการการควบคุมและป้องกัน

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559³⁴ ได้กำหนดหลักการและ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันการดำเนินกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้พร้อม ทั้งกำหนดนิยามของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทต่าง ๆ ไว้ด้วย ดังนี้

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดนิยามของสถาน ประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ในมาตรา 3 ว่า

“มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

³⁴ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559. มาตรา 22 ผู้ใดประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต่อผู้อนุญาตการขึ้นทะเบียน ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

“สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” หมายความว่า สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

1) กิจการสปา อันได้แก่ บริการที่เกี่ยวกับการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพโดยวิธีการบำบัดด้วยน้ำ และการนวดร่างกายเป็นหลักประกอบกับ บริการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอีกอย่างน้อยสามอย่างเว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่า ด้วยสถานพยาบาลหรือการอาบน้ำ นวดหรืออบตัวที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวดหรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

2) กิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม เว้นแต่การนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม ในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลหรือในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานของรัฐ หรือการนวดที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวดหรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จากนิยามของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่าสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นจะเป็นสถานที่ที่คอยให้บริการในการดูแลสุขภาพและการเสริมความงามต่าง ๆ เช่นการนวดแผนโบราณ การนวดหน้า นวดตัว กิจการสปา กิจการเกี่ยวกับการดูแลรักษาผิวหนังผิวพรรณต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นต้น แต่ทั้งนี้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามพระราชบัญญัตินี้จะไม่รวมถึงสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เป็นของหน่วยงานของรัฐ แต่จะหมายถึงสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เอกชนเป็นผู้มาดำเนินการเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 3 ข้างต้น อาจสรุปความหมายของกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้ดังต่อไปนี้

สปาเพื่อสุขภาพ หมายถึง บริการที่เกี่ยวกับการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพโดยวิธีการบำบัดด้วยน้ำ และการนวดร่างกายเป็นหลักประกอบกับการบริการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอีกอย่างน้อยสามอย่างเว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่า ด้วยสถานพยาบาลหรือการอาบน้ำ นวดหรืออบตัวที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวดหรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

นวดเพื่อสุขภาพ หมายถึง การประกอบกิจการนวดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการผ่อนคลายกล้ามเนื้อความเมื่อยล้า ความเครียด ด้วยวิธีการกด การคลึง การบีบ การจับ การดัด การดึงการประคบ การอบ การนวดแผนไทย (ที่ไม่ใช้การรักษาโรค) หรือโดยวิธีการอื่นใดตามศาสตร์และศิลปะของการนวดเพื่อสุขภาพ และการนวดฝ่าเท้า เป็นต้น ทั้งนี้ต้องไม่มีสถานที่อาบน้ำให้บริการ เว้นแต่เป็นการนวดเพื่อสุขภาพในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือ

ในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานรัฐ หรือการนวดที่เป็นการให้บริการสถานที่อาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

นวดเพื่อเสริมความงาม หมายถึง การประกอบกิจการนวดในสถานที่เฉพาะ เช่น ร้านเสริมสวย หรือแต่งผม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสวยงามด้วยวิธีการกด การคลึงการบีบ การจับการประคบ การอาบหรือด้วยวิธีการอื่นใดตามศิลปะการนวดเพื่อเสริมความงาม ทั้งนี้ต้องไม่มีสถานที่อาบน้ำให้บริการ เว้นแต่เป็นการนวดเพื่อเสริมความงามในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานของรัฐ หรือการนวดที่เป็นการให้บริการในสถานที่อาบน้ำ นวดหรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

นอกจากนี้ยังมีธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากสปาในปัจจุบันมีความหมายกว้างมากโดยรวมถึงกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ที่ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างควมมีสุขภาพที่ดีจึงทำให้เกิดบริการอย่างต่อเนื่องหลายประเภทซึ่งถือเป็นกิจกรรมเสริมของสปาอันได้แก่ เสริมสวยทำผม อาหารแนวสปาแบบการล้างพิษ (Spa Cuisine) ฯลฯ ความนิยมในธุรกิจสปาไทยช่วยให้ผู้บริโภครู้จักและคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ สมุนไพรไทยได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการสนับสนุนธุรกิจสปาไทย ในอีกทางหนึ่งจึงเป็นการส่งเสริมธุรกิจบริการและสินค้าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น อาทิการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ เครื่องสำอาง สิ่งทอเสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ตกแต่งสถานที่ซอฟต์แวร์ บริการโฆษณา การตลาด และประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

การควบคุมและป้องกัน

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 3 ได้กำหนดหลักการและกฎเกณฑ์ในการควบคุมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการใช้และการแสดงชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ การขออนุญาตดำเนินกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ การควบคุมเกี่ยวกับการโฆษณาการห้ามให้บริการเพื่อสุขภาพนอกสถานประกอบการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่มาใช้บริการนั้นได้รับบริการที่ดีไม่ถูกหลอกลวงหรือเอาเปรียบจากผู้ประกอบการดังกล่าว

1) การขออนุญาตและขึ้นทะเบียนกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

การขออนุญาตและขึ้นทะเบียนประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะประกอบกิจการเพื่อสุขภาพนั้นจะต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบกิจการเสียก่อนจึงจะเริ่มประกอบกิจการได้

กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 มาตรา 4 วรรค 1 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ยื่น ณ ที่ตั้งที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น

ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

คุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ นั้นมาตรา 13 กำหนดไว้ว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (2) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (3) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ายนุษย์หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- (4) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษ
- (5) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ
- (6) เป็นผู้เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และยังไม่พ้นกำหนดสองปี นับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ในกรณีที่ดินบุคคลเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ผู้มีอำนาจจัดการแทนที่ดินบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามความในวรรคหนึ่ง”

การขออนุญาตและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องได้รับอนุญาตเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้

กฎกระทรวงการอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ยื่น ณ ท้องที่ที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นตั้งอยู่คือในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

คุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นมาตรา 21 กำหนดไว้ว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก) คุณสมบัติ

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) ได้รับวุฒิปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตร ด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
- (3) ผ่านการทดสอบและประเมินความรู้ความสามารถจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ข) ลักษณะต้องห้าม

- (1) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (2) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- (3) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรังหรือติดยาเสพติดให้โทษ
- (4) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการ
- (5) เป็นผู้เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการและยังไม่พ้นกำหนดหนึ่งปี นับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการ”

การขออนุญาตและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเสียก่อนจึงจะดำเนินกิจการได้

กฎกระทรวงการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ขึ้น ณ ที่ที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นตั้งอยู่คือในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

คุณสมบัติของผู้ที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ นั้นมาตรา 23 กำหนดไว้ว่า “ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก) คุณสมบัติ

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(2) ได้รับวุฒิปัตรีหรือประกาศนียบัตร ด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ข) ลักษณะต้องห้าม

(1) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(2) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหรือความผิด ตามกฎหมายว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก่อนวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

(3) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วย โรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ”

2) หน้าที่ของผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดถึงหน้าที่ของผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้เพื่อเป็นการควบคุมการดำเนินการดังกล่าวให้ถูกต้องตามหลักการเนื่องจากกิจการดังกล่าวนั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้มาใช้บริการได้โดยกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 24 “ผู้รับอนุญาตต้องประกอบกิจการให้ตรงตามประเภทของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ”

ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเพื่อสุขภาพนั้น เมื่อได้รับการอนุญาตให้ประกอบกิจการประเภทใดก็ตาม จะต้องประกอบกิจการให้ตรงกับ ประเภทตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้นซึ่งจะทำให้ผู้ที่มารับบริการได้รับบริการที่ถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้รับบริการที่ต้องการรับบริการประเภทใด และสถานประกอบการนั้นให้บริการแบบนั้น หรือไม่หากผู้ที่ได้รับอนุญาตไม่ประกอบกิจการให้ตรงตามประเภทของการอนุญาตก็ถือว่ากิจการนั้นไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบกิจการนั่นเอง

มาตรา 26 “มาตรฐานด้านสถานที่ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ความปลอดภัยและการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการสปา และกิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม พ.ศ. 2560 ซึ่งออกตามความในมาตรา 26 นี้ได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด ได้แก่

หมวด 1 มาตรฐานด้านสถานที่

กฎกระทรวงกำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพหากอยู่ในอาคารเดียวกันกับการประกอบกิจการอื่นต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่ให้ชัดเจน และกิจการอื่นนั้นต้องไม่ใช่สถานบริการที่เป็นสถานอาบนวด หรืออบตัวพื้นที่ภายในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องไม่มีช่องทางให้ผู้ให้บริการหรือผู้รับบริการไปมาหาสู่กัน กรณีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีการให้บริการหลายประเภทอยู่ในอาคารเดียวกัน ต้องมีการแบ่งส่วนการให้บริการอย่างชัดเจน ต้องจัดให้มีห้องอาบน้ำ ห้องสวม ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ให้เหมาะสม

หมวด 2 มาตรฐานด้านความปลอดภัย

กฎกระทรวงกำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอุปกรณ์สำหรับกรปฐมพยาบาลเบื้องต้น ไว้และต้องมีป้าย หรือข้อความเพื่อแสดงหรือเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจากบริเวณที่มีความเสี่ยง ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือทุกชนิดอย่างถูกสุขลักษณะผู้ให้บริการต้องใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งให้บริการมีระบบการเก็บและป้องกันการติดเชื้อจากมูลฝอยสะสม ต้องมีระบบส่งสัญญาณเตือนไฟไหม้และอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ในตำแหน่งหนึ่งให้เห็นชัดเจน

หมวด 3 มาตรฐานด้านการให้บริการ

กฎกระทรวงกำหนดให้ต้องแสดงรายการให้บริการและอัตราค่าบริการไว้ในที่เปิดเผยต้องไม่จัดให้มีบริการอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการในสถานประกอบการ และต้องกำหนดให้มีรูปแบบสำหรับผู้ให้บริการมีป้ายชื่อติดที่หน้าอก มีการกำหนดเวลาเปิดปิด โดยสามารถเริ่มทำงานได้ตั้งแต่เวลา 06.00 - 24.00 นาฬิกา และต้องจัดให้มีการทำทะเบียนประวัติผู้มาใช้บริการด้วย

การแสดงป้ายชื่อร้าน พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เพื่อควบคุมความชัดเจนในการแสดงป้ายชื่อร้านให้ตรงกับกิจการที่เปิดให้บริการ โดยมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 25 “การใช้ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนด”

โดยอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพได้ออกประกาศกรมสนับสนุนบริการสุขภาพเรื่อง หลักเกณฑ์การใช้ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ไว้ดังนี้

1) ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องเป็นอักษรภาษาไทย แต่จะมีอักษรต่างประเทศกำกับไว้ท้ายชื่ออักษรภาษาไทยด้วยก็ได้

2) ต้องไม่ใช่คำหรือข้อความที่มีลักษณะชกชวน หรือโอ้อวดเกินความจริงหรือทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่า สถานที่ดังกล่าวมีการบำบัดรักษาโรค

3) ต้องไม่สื่อความหมายในทางลามก อนาจาร หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย ขนบธรรมเนียมศีลธรรมอันดีงาม

4) ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่สื่อความหมายหรืออ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับพระบรมราชานุญาต หรือพระราชานุญาตแล้วเท่านั้น

5) สถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกัน จะต้องมีชื่อไม่ซ้ำกัน เว้นแต่กรณีที่มีผู้ขอใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพใหม่และผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเดิมเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลเดียวกัน หรือมีหนังสือยินยอมจากผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเดิมให้ใช้ชื่อซ้ำกันได้แต่ต้องมีตัวอักษรหรือหมายเลขเรียงลำดับหรือที่ตั้งสถานที่ต่อท้ายชื่อ

6) ผู้รับอนุญาตต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับอนุญาตในที่เปิดเผย ณ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นอย่างน้อยหนึ่งป้าย³⁵

7) ให้จัดทำเป็นแผ่นป้ายแสดงชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเป็นตัวอักษรไทยกรณีใช้ภาษาต่างประเทศด้วยขนาดตัวอักษรต้องเล็กกว่าอักษรไทย โดยระบุประเภทกิจการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ในแผ่นป้ายชื่อดังกล่าวด้วย

8) ป้ายชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องตรงตามประเภทของกิจการและตรงกับชื่อตามใบอนุญาต

9) ให้แสดงแผ่นป้ายชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไวบริเวณด้านหน้า หรือตัวอาคารสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ โดยสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากภายนอก

มาตรา 28 “ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) แสดงใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

2) จัดให้มีผู้ดำเนินการอยู่ประจำสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตลอดเวลาทำการ พร้อมทั้งแสดงชื่อผู้ดำเนินการไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย

3) จัดทำทะเบียนประวัติผู้ดำเนินการและผู้ให้บริการ

³⁵ ญัตติพร หอยบางไทร. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 13. หน้า 53.

4) รักษามาตรฐานด้านสถานที่ความปลอดภัย และการให้บริการให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต

5) รับผู้ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการตามมาตรา 22 เท่านั้นเข้าทำงานในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

6) ไม่โฆษณาเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อสุขภาพในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ใช้ข้อความโฆษณาอันเป็นเท็จหรือโอ้อวดเกินความเป็นจริง

(ข) โอ้อวดสรรพคุณของการบริการเพื่อสุขภาพ หรืออุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ อันเป็นส่วนประกอบในการให้บริการว่า สามารถบำบัดรักษาหรือป้องกันโรคได้ หรือใช้ถ้อยคำอื่นใดที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน

(ค) โฆษณาในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อสุขภาพ

(ง) โฆษณาที่มีลักษณะส่อไปในทางลามกอนาจาร

7) ควบคุมดูแลมิให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

8) ห้ามมิให้มีการจัดสถานที่หรือสิ่งอื่นใดสำหรับให้ผู้ให้บริการแสดงตนเพื่อให้สามารถเลือกผู้ให้บริการได้

9) ควบคุมดูแลมิให้มีการลักลอบหรือมีการค้าประเวณี หรือมีการกระทำหรือบริการที่ขัดต่อกฎหมายความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

10) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการจำหน่าย หรือเสพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

11) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

12) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมีเมานประพุดิตน วุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพระหว่างเวลาทำการ

13) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ”

มาตรา 29 “ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับบริการหรือคู่มือการใช้อุปกรณ์ผลิตภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และพัฒนาผู้ให้บริการให้สามารถให้บริการได้ตามคู่มือที่จัดทำขึ้น

2) ควบคุมดูแลการบริการอุปกรณ์ผลิตภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานถูกสุขลักษณะและใช้ได้อย่างปลอดภัย

3) สอบถามและบันทึกข้อมูลสุขภาพพื้นฐาน และคัดกรองผู้รับบริการเพื่อจัดบริการที่เหมาะสมแก่สุขภาพของผู้รับบริการ

4) ควบคุมดูแลผู้ให้บริการให้ปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและควบคุมดูแลมิให้ผู้ให้บริการออกไปให้บริการนอกสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในเวลาทำงาน

5) จัดให้มีมาตรการดูแลความปลอดภัยในการทำงานและป้องกันมิให้ผู้รับบริการผู้ให้บริการและบุคคลซึ่งทำงานในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพถูกล่วงละเมิดทางเพศ

นอกจากหน้าที่ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ตามมาตรา 28(9) (10) (11) (12) และ (13) ด้วย”

2) หลักการสอดส่องดูแล

ในเรื่องของการสอดส่องดูแลการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้วางหลักการเกี่ยวกับการสอดส่องดูแล เพื่อให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการและผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการนั้นปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่มาขอรับบริการ โดยได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่นั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนปฏิบัติหน้าที่และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้ในเวลาระหว่างที่สถานประกอบการนั้นเปิดทำการ โดยมีอำนาจเก็บอุปกรณ์ผลิตภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในปริมาณพอสมควรเพื่อนำไปตรวจวิเคราะห์มีอำนาจยึดหรืออายัดอุปกรณ์หรือผลิตภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและมีอำนาจส่งหนังสือเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารเท่าที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาได้³⁶

³⁶ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559. มาตรา 35.

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้โดยสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องในการประกอบกิจการนั้นได้ทั้งหมดมีอำนาจในการนำอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ นำไปตรวจสอบได้ และหากพบการกระทำผิดก็สามารถยึดหรืออายัดอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ เหล่านั้นและดำเนินการตามกฎหมายต่อไปได้โดยผู้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการและผู้ให้บริการจะต้องให้ความร่วมมือให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบด้วย ซึ่งหากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำผิดก็สามารถดำเนินการตามขั้นตอนตามกฎหมายต่อไปได้

3) หลักการเยียวยาความเสียหาย

การเยียวยาความเสียหายสำหรับกรณีที่ผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการมาใช้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มิได้มีการกำหนดหลักการเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายเอาไว้คงมีเพียงแต่บทกำหนดโทษสำหรับกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการหรือผู้ให้บริการนั้นไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถูกต้องโดยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวคงกำหนดแต่เพียงโทษปรับและจำคุกเอาไว้เท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องการเยียวยาความเสียหายนี้แม้ว่าพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 จะมีได้บัญญัติเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายไว้แต่หากเกิดกรณีที่ผู้ใช้บริการได้รับความเสียหายขึ้นจากการใช้บริการผู้ให้บริการนั้นก็สามารพฟ้องคดีเรียกกร้องค่าเสียหายได้ตามกฎหมายลักษณะละเมิดได้

กฎหมายลักษณะละเมิดได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420³⁷ โดยให้ผู้ที่ถูกกระทำละเมิดที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิตร่างกายอนามัยเสรีภาพ หรือทรัพย์สินนั้นสามารถเรียกกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำ ละเมิดได้ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวหากผู้มาใช้บริการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแล้วได้รับความเสียหายขึ้น เช่น พนักงานนวดผิดวิธีทำให้ได้รับบาดเจ็บ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ไม่สะอาดทำให้เกิดอาการติดเชื้อ เป็นต้น เช่นนี้ผู้ใช้บริการก็สามารถเรียกค่าเสียหายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ให้บริการหรือจากสถานประกอบการได้

อย่างไรก็ตามนอกจากค่าเสียหาย เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา แล้วผู้ให้บริการยังสามารถเรียกค่าขาดรายได้จากการทำงานได้อีกด้วย หากปรากฏว่าความเสียหายที่ได้รับนั้น ทำให้ผู้ให้บริการต้องพักรักษาตัวเป็นเวลาหลายวันจนไม่สามารถปฏิบัติงานตามปกติได้ ส่งผลให้ผู้

³⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. มาตรา 420. ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่า ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

ได้รับความเสียหายนั้นต้องได้ค่าชดเชยได้ด้วย ส่วนนี้จึงถือเป็นค่าเสียหายตามกฎหมายที่ผู้ใช้บริการสามารถเรียกกับผู้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้อีกเช่นกัน

4) บทลงโทษ

กรณีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ร้านนวด-สปาที่เปิดกิจการ โดยไม่ได้รับใบอนุญาต จะมีโทษ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า “สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” “กิจการสปา” “นวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท เป็นต้น